

וטהר לבנו

וזידועים וזיזוקים

יתרו-מתן תורה

לעילוי נשמת

רותי בת רחל רבקה בת שבא שמעון בן מרים
ולהצלחת עם ישראל אמן תודה

וברכה אישית לתלמידי היקר והמחכים את רבו
רותם שמעון בן עינבל ני"ו
שיתעלה ויצליח בכל לימודיו, ויגדל לתפארת המשפחה החשובה.

ד"ר אהרון קאָפּלמאַן ז"ל
אָפּטער רב אין אַרמון הַמַּלְאָכִים
בְּיַרְמֹהוֹבֵהוּ, אַרְבֵּי עָשָׂר
בְּחֹדֶשׁ אֲבָנָה, י"ג
בְּיָמֵינוּ

עזור והשתתף בהדפסת מהדורה חדשה של ספרי "וטהר לבנו"

שמרון שר התורה רבי חיים קנייבסקי מעיד

הספר "מעורר מאוד"

ליראת שמים, למידות טובות, וללימוד תורה

ומרן שר התורה, בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:
"וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותך ויחד לבנו לאהבה וליראה את שמך"
נוסח שלא נמצא בסידורי התפילה ובמקורות

וטהר לבנו - 6 כרכים לחיזוק וזיכוי הרבים
לתרומה והנצחות, ולדמי קדימה כ 150 ₪ לסט, אנא פנו :

יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

**ביום שיודפסו 6 כרכי ספרי וטהר לבנו "שירה חדשה" אשר מעומק לבי לבנורא יברך,
ואנא אני זקוק לתפילות שלכם שאזכה כבר להדפיס את ספרי,
ושתזכה ששמך ושם יקירך יחרטו בספרים שמקדשים נשמות עם ישראל
במהדורה החדשה של ספרי "וטהר לבנו" 6 כרכים על התורה ומועדים,**

ובס"ד אזכה לניסים גלויים וברחמי הקב"ה יתן חן הספר על צדיקים שיתרמו להדפסת הספרים,
וכן שיקנו אותו רבים בקנייה ע"י הרשמה מראש - 150 ₪.
ונזכה יחד להגדיל תורה ולהאדירה בקרוב אמן ואמן.

וטהר לבנו - יתרו

וישמע יתרו – יתרו הציל את "שירת הים" מרשעות עמלק

שהיה בפחד נורא ומשותק כאבן דומם, ובכל זאת הוא התעלה מעל הפחד והשיתוק ונלחם, כל שכן לטובה יש למסור נפש ולהתעלות ולהתגבר מעל כל הקשיים, ולכן שמע "מלחמת עמלק" ועזב הכל ובא מעיר מושב למדבר!!!
שמע וקם ועשה מעשה!!!

ועצם הגעתו של יתרו למדבר **תירץ לעם ישראל**, למי שהיה לו - אם בכלל היה את הרהורי התמיהה והקושיה איך ייתכן שעמלק נלחם נגד הנאמר בשירת הים?!

כי ראו את **ביאתו של יתרו למדבר במסירות נפש** כאשר הוא למד זאת **מכוח המסירות נפש של עמלק**, וגם ראו **שמל את עצמו במדבר ש"ך על התורה וכן בתיקוני הזוהר קי"ח** למרות **הסכנה** שלא הייתה רוח צפונית, כך שכל בואו היה בשטף של מסירות נפש מעל המצופה.

וזה הוכיח לעם ישראל את התשובה באופן מוחשי **שהנבואה והנאמר בשירת הים אמת היא**, רק שהיה כאן **מקרה יוצא דופן ויוצא מהכלל ושונה מטבע האדם** – **שעמלק מסר נפשו מעל טבע הפחד לרעה**,

והיות שיתרו בבואו כביכול תירץ את שירת הים, **יתכן** שעל כן נכתבה פרשת יתרו עוד קודם מתן תורה, גם לדעות שיתרו בא רק אחרי מתן תורה, בכדי להסמיך זאת לשירת הים כי זה כביכול השלמה לשירת הים,

כמו כן מובן מה החסד הגדול שעשה יתרו לעם ישראל בהגיעו למדבר שמואל א' פרק טו', כי בהגיעו יתרו חיזק את נבואת שירת הים וכאמור.

ואם עמלק התעלה על טבעו ועל הנבואה שידמו כאבן ובכל זאת התגבר ובא ונלחם, גם אנחנו יכולים להתעלות על נטיות ליבנו הרעות, ולהתגבר על הטבע הרע שיוקד כאש בנו, ולבנות את עצמנו ולזכות את עם ישראל.

מלחמת עמלק – המשך

ולכן משה רבינו במלחמה נגד עמלק בא לחדד איך לנצל את המסירות נפש לטובה כאבותינו הקדושים ולא לרעה כעמלק, וסימל זאת בידיו למעלה לטובה ולא למטה לרעה.

ואכן בכדי שנשתמש לאורך שנים ארוכות בכוחות העל טבעי שיש בנו לטובה, צריכים וחייבים לקבל תמיכה וחיוקים.

כי כשם שהיו ידי משה כבידות והיה צריך תמיכה מאהרן וחור שתמכו בידיו, כך גם אנחנו צריכים תמיכה ועידוד שנוכל להחזיק מעמד לאורך זמן בחיזוק ועבודת השם מתוך מסירות נפש וכוחות על טבעיים.

ואכן "מלחמה לעמלק מדור דור" כי הוא הכניס בעולם את המסירות נפש לרע, ואכן בכל הדורות עד לימינו יש מלחמה נגד מסירות הנפש של היצר הרע, כי בעינינו ראינו שעבור חטאים אדם מסוגל להיות ער במסירות נפש עד השעות הקטנות של הלילה, ולמרות כל זאת לקום למחרת ולרוץ ולעבוד עם כל הכוחות כאילו ישן כל הלילה.

ושוב בלילה הבא במקום לקרוס ולישון מוקדם זה פשוט לא קורה!! אלא הוא שוב מקבל כוחות על טבעיים ושוב הוא נשאר ערני עד השעות הקטנות של הלילה, ושוב למחרת הוא יהיה נהג הסעות או עבודה בעלת אחריות והוא ממש כביכול רענן למרות חוסר משווע של שעות השינה, ובידיים אלו אנחנו ניתן את אחריות חיינו וחיי ילדינו.

ואילו בנוגע ללימוד תורה וקיום מצוות, הבן אדם טוען אני אחרי יום עבודה לא מסוגל, אני מותש!! כמה אפשר לדרוש מבן אדם!!!! ואם תראו אדם מתמיד בתורה בכל רגע, בסופר!! באוטובוס!! בתחנה!! בחתונה!! ובאירועים ובמפגשים!! ובחדר מדרגות!! תאמרו הוא מגזים וקיצוני, אבל בסמרטפון התנהגות כזו היא בסדר ומקובלת!!! ממש מלחמת עמלק!!!

לכן גם אנחנו נחזק ונתמך וניתמך מאחרים, שנחזיק ושיחזיקו אחרים מעמד בכוחות מעל הטבע במסירות נפש לאורך זמן רב במלחמת היצר, ושנשתמש בכל הכוחות מעל הטבע לדברי תורה וקדושה אמן ואמן.

כתב רש"י מה שמועה שמע ובא?? עונה רש"י קריעת ים סוף ומלחמת עמלק. **ושואלים המפרשים** וכי מה הגדולה שראה יתרו והתלהב ממלחמת עמלק, שדווקא זה גרם לו לבוא מארץ מושב למדבר???

ואם התלהב מניצחון עמלק שבאה על ידי הרמת ידי משה שמתוך כך ישראל מכוונים ליבם לאביהם שבשמים, אם כן "ניצחון עמלק" צריך להיכתב ולא "מלחמת עמלק"???

והנה עמלק גרם נזק לעם ישראל, כי הוא **כמעט הרס את שירת הים!!!** שהרי עם ישראל התנבאו ושרו יחד עם משה את שירת הים ואמרו בנבואה "אז נבהלו אלופי אדום, יאחזמו רעד נמגו כל ישבי כנען, תפל עליהם אימתה ופחד בגדל זרועך ידמו כאבן עד יעבר עמך ה' עד יעבר עם זו קניית".

ולמרות הנבואה, עמלק שיצא מאדום בא להילחם עם ישראל!!! וכאן עם ישראל היה צריך לתמוה מאוד וכי איפה הנבואה שאדום נבהלו ונפל עליהם פחד ונמוגו ודממו כאבן עד יעבור עמך ה'???

אלא באמת עמלק רעדו מפחד, ומטבע הדברים הוא גם היה אמור לדמוס כאבן כמאובן מפחד, אבל **עמלק התגבר בכוחות על טבעיים על הפחד העצום**, רק במקום למסור נפש ולהתקרב לבורא עולם הוא התעלה על עצמו ועל טבעו בכדי להרוס את עם ישראל נגד נבואת האמת!!

וכשיתרו שמע זאת קפץ ואמר אם עמלק התגבר במסירות נפש להרע, ובא להילחם נגד עם ישראל למרות

וטהר לבנו - יתרו

וישמע יתרו חתן משה – ענייני כבוד!!!

למדן ראה שהרועים מגרשים ומציקים לבנות יתרו כי שנו את יתרו שפרש מעבודה זרה שלהם (שהיה כמו אפיפיור שלהם וביזה את דתם), וכי איזה כבוד זה להיות חתן של האיש ששונאים אותו כבוגד???

אלא יתכן שמשה התכבד ביתרו במעלתו הרוחנית שהיה איש אמת, שעזב את כהונתו הרמה בידיעה שהוא עתיד לחיות שנים רבות בביזיון ורדיפות, והכל רק למען מה שהשיג בהבנתו שכך היא האמת, ולכן כתוב כאן בתורה "יתרו כהן מדין", למרות שעשרות שנים הוא פרש מדתם בכל זאת זה מסמל את גדלותו שהוא איש אמת שוויתר על המעמד והכבוד של כהן מדין למען האמת.

וממילא גם יתרו שהתכבד כאן במשה רבינו, לא היה זה כי משה מלך מכובד ושולט, כי אדם כיתרו שהוא איש אמת שעזב מעמד וכבוד וחיי חיי צער וביזיון עשרות שנים לא מתלהב מכבוד.

אלא יתרו התלהב ממעלתו הרוחנית של משה, ובפרט שלמרות שמשה היה ברום הכבוד כמלך ופעל ניסים ונפלאות, בכל זאת משה רבינו היה עניו מכל האדם, שיתכן שזה היה עיקר ניסיון חייו להישאר מושלם ולנהוג במידת הענווה, ובמעלות משה אלו התכבד יתרו.

וישמע יתרו ויבא אל המדבר אשר הוא חנה שם הר האלקים:

עוצמתי לאמונה שבאה מכוח הניסים, ובכלל האמונה ביחד עם התורה זה העיקר, כי אמונה מכוח ניסים בלבד זה לא מספיק, כי ניסים ואמונה בצירוף התורה הקדושה היא בעוצמה אחרת לחלוטין.

כי על ידי התורה מקבלים אהבה רבה ועצומה להקב"ה שנתן את התורה הקדושה, ומקבלים יראת הרוממות שמתפעלים מחוכמת הבורא המדהימה שמתגלית כל רגע עד אין סוף בתורה הקדושה, וזה מתחדש עד היום הזה,

ואחרי התורה ההסתכלות על הניסים של מצרים איננה אותה הסתכלות על ניסים כפי שהייתה בעבר, אלא חלק מהניסים וחלק מכוח בורא עולם שמתגלים בעולם בכל מיני צורות, ניסי וחידושי תורה.

ללמדנו, שהתחזקות ביראת שמים חייבת גם שיהיה בה תוכן תורני, התחזקות גם בקביעת עיתים לתורה, ככה החיזוק יחזיק מעמד לאורך ימים ולא יחלוף אחרי תקופה, כי קדושת התורה תעניק למתחזק סיפוק ועוצמה מול הריגושים שהיו לו בעבר כשחטא בעיניו ומחשבותיו ומעשיו רח"ל, וכמאמר הגמרא בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין כנגדו, ואם אתה רוצה אתה יכול נגד יצר הרע, על ידי שתעסוק בתורה, ודברי הגמרא אינם משתנים לעולם.

ויקם מלך חדש על מצרים - פרעה מול יתרו – המשך

מלבד תחושת השלטון ומנעמיו שפרעה הרגיש בחסרונו, אבל מעל הכל רגש הכבוד והאהבה שקיבל מהעם המצרי כל זה הצטרף למהפך הגדול מהקצה לקצה.

וזה כמו שכתבתי בפרשת וירא על לוט, שאנשי סדום ראו שהוא עזב את אברהם אבינו ורצה להתקלקל, ובכל זאת החסד היה מושרש בו, עד כדי כך שבתו מסרה נפשה למוות על מעשה חסד, וגם הוא גמל חסד עם המלאכים עוד באותו לילה שעשו אותו שופט בסדום.

וכל מטרתם הייתה לקלקלו, שעל ידי תפקיד מכובד הוא יהיה מושחת וינתק גם את שורשיו הטובים, רק פשוט לא עבר לילה וכבר באו המלאכים והפכו את סדום.

כתב רש"י מהמכילתא: כאן היה יתרו מתכבד במשה אני חותן המלך, ולשעבר היה משה תולה הגדולה בחמי שנאמר "וישב אל יתרו חותנו".

ולכאורה היות ויתרו הגיע למדבר שלא מכירים אותו לכן נתלה במשה רבינו המוכר, ואם כן צריך עיון מהיכן למד רש"י שכאן יתרו התכבד במשה?!

וייתכן שראיית רש"י היא מכפילות האריכות "יתרו חותן משה" 4 פעמים בפרק זה, ואילו על משה ביחס ליתרו כתוב בפרשה "משה לחותנו" ולא נכתב "משה חתן יתרו", ואם כן האריכות והכפילות "יתרו חותן משה" בא ללמד שזה לא רק להכיר את יתרו לעם ישראל כי לזה מספיק להודיע בפעם אחת ולא 4 פעמים, אלא כי יתרו התכבד במשה רבינו.

בכל אופן רש"י מוכיח זאת מכך שבעבר משה התכבד ביתרו, והראיה היא מזה שכתוב בפרשת שמות "וישב אל יתרו חותנו", והרי שם זה היה לאחר שנים ארוכות שמשה חי במדין והיה מוכר במדין, בכל זאת כתוב אריכות לשון "יתרו חותנו" ולא כתוב "חותנו", אין אלא כי שם משה התכבד ביתרו.

אבל מה היה למשה להתכבד ביתרו אחרי שנים רבות שהיה מבוזה במדין, כי כבר מצעירותו של משה כשברח

בפסוק כתוב שיתרו כשהגיע למדבר הוא הגיע להר האלוקים ולכאורה זה הר סיני, וזה לכאורה ראייה לשיטה בגמרא זבחים קטז' שיתרו הגיע לאחר מתן תורה,

אומנם א"כ פלא מדוע יתרו המתין זמן כה רב עד שהגיע? שהרי גם בסיפור שמשה מספר ליתרו מדברים רק על ניסים ולא על מתן תורה?? והלא אם המתין והגיע לשם רק לאחר מתן תורה תמוה שמשה לא סיפר לו גם על המעמד האדיר של מתן תורה, ועל תוכנו של עשרת הדברות לפחות??

וייתכן שיתרו בא בגלל האמונה בה' מכוח הניסים, אבל הוא המתין למתן תורה, שרק כך יש חשיבות ותוכן

בפרשת שמות כתבתנו איך אכן קרה הדבר שפרעה התהפך מאוהב ישראל או לפחות מאדם מוסרי בעל הכרת הטוב ליוסף שהציל את חיי העם המצרי שלכן הסכים לוותר על המלוכה שלו, לשונא ישראל גדול, מיד לאחר 3 חודשים של וויתורו על כיסא ממלכתו??

ותרצנו, שכשפרעה ראה שבמשך ה 3 חודשים עדיין המצרים מחכים לשובו, והם לא מינו מלך למצרים במשך 3 חודשים, וזה דבר לא פשוט בכלל שבאימפריה העולמית של זמנם לא יהיה מנהיג 3 חודשים שלמים,

וזה ריגש מאוד את פרעה, כי הוא ממש ראה בזה אהבה גדולה מצד העם המצרי אליו, ולכן גאו געגעועו לחזור למלוך על עמו שאוהבים אותו ושומחים לו בנאמנות, וזאת

וטהר לבנו - יתרו

ומה זכה יתרו?? **כתוב** בגמרא **סוטה יא'** שמבני בניו ישבו בלשכת הגזית, שהם היו מדייני הסנהדרין הגדולה ביותר בעם ישראל, ולמרות שכתוב שם שזה כתוב על מה שהתנגד לעצת פרעה להציק ליהודים וברח, לעומת איוב ששתק!!

אבל אולי זה **זה גורם**, שיתכן שזאת הסיבה שיתרו לא הפסיד את שכרו, למרות שעזב את משה רבינו במדבר ולא הקשיב ולא שמע לבקשת משה רבינו להישאר במדבר עם עם ישראל, אלא התעקש וחזר למקומו.

בכל זאת זה לא הזיק לו, כי המטרה שלו לחזור הייתה קודש קדשים!! לא פלא שכתוב בתורה שבסופו של דבר **משה שלח את יתרו**.

ייהי רצון שנתגבר באמת על עיקר מטרת חיינו, ולא נתפתה לחפש הקלות וקיצורי דרך, אלא איפה ששם הקושי שם גם ההצלחה, רק חזקו ואמצו ובעזרת השם עם הרבה עבודה עצמית מאומצת נצליח לתקן את תכלית חיינו, ונזכה לשפע ברכה ברוחניות ובגשמיות אמן ואמן.

"שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי, ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי"

וממעשה מחריד זה רואים עד כמה חמור אפילו צד קל של ספק להסכמה לעבודה זרה, ואיך יתכן שמשה רבינו הסכים???

וגם לא מובן, שהרי בנות יתרו סבלו מהרועים, כי יתרו פרש מעבודה זרה של מדין, אז כיצד יתכן שהוא דרש שבן אחד של משה יהיה לעבודה זרה??

ועוד קשה, שאם אכן בנו הראשון של משה "גרשום" היה מיועד לעבודה זרה ואילו בנו השני "אליעזר" היה מיועד לה', אם כן בוודאות היה עדיפות לאליעזר מגרשום??

ומדוע יתרו כפי שכתב רש"י עפ"י המדרש אמר למשה: אם אתה לא בא לקראתי אז תבוא לקראת אשתך, ואם אתה לא בא לקראת אשתך, תבוא לקראת בניך, כביכול מהקל אל הכבד, **למה** לא המשיך אם אתה לא בא לקראת גרשום אז תבוא לקראת אליעזר???

אלא נראה, שכאשר משה פגש את יתרו, עדיין היה יתרו בתחילת דרכו בחיפוש אחרי האמת ובאותה שעה לא רצה להאמין בבורא עולם, כי רצה אמונה בעבודה זרה שהיא מוחשית, ולא אמונה בכוח עליון בכוח שאינו מוחשי כלל.

בכל זאת יתרו היה איש אמת עוצמתי, שברגע שגילה שהדת המדיינית שקר היא, מיד הוא עזב אותה, וברח מהשקר!! כמו שברח מהשקרים של פרעה כשרצה לגזור גזירות רעות על עם ישראל בעלילות שקר.

וזה לא היה קל, כי הוא הפסיד את הכבוד העצום ואת המשכורת המכובדת, ומעתה הוא ומשפחתו נרדפו והושפלו, וזה ממש מסירות נפש מיוחדת וקשה, כי עדיין הוא לא מצא את האמת.

ועל האמת הברורה קל להילחם אבל על דרך לא ידועה עדיין קשה להילחם, והיצר אומר לאדם אל תעזוב את השקר ותפסיד הכל עוד לפני שמצאת את האמת, אלא חכה קצת וברגע שתגיע לאמת תפרוש, **אבל** יתרו ברגע שגילה את השקר עזב הכל והפסיד הכל, ולא נשאר שנייה אחת בשקר, אפילו בלי מציאת האמת.

ולכן יתרו שהתנה עם משה שבנו הראשון יהיה לעבודה זרה, ייתכן בדרך אפשר שהיה זה אחרי שמשה טען לו ליתרו שה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, אז יתרו אמר לו אם אתה בטוח תן לי לעבודה זרה את בנך הראשון, והרי

ולפי זה התחדש לי, שיתרו גם כן המתינו לו אנשי מדין ולא מינו כהן אחר כי התעקשו שיחזור לכהן ככהן מדין, והוא לא נשבר כפרעה אלא התעקש על אמונתו.

ולכן יתרו לא הסכים להישאר עם משה רבינו ולזכות בכבוד גדול ולחיות בקדושה עם עם ישראל, אלא חזר למקומו בכדי דווקא להמשיך בגבורה בניסיון חייו, לעמוד בגבורה מול הפיתוי לחזור למנעמי השלטון והכבוד שעמו שמרו לו את מקומו וחיוכו לו משך שנים ארוכות שיחזור לכהן כבעבר.

ויתכן שלכן נשאר בו התואר כהן מדין גם הרבה שנים לאחר שעזב את הכהונה בשביל אמונתו, כי הם עדיין חיכו לו משך כל אותם שנים!!

ייהי רצון שנתגבר באמת על עיקר מטרת חיינו, ולא נתפתה לחפש הקלות וקיצורי דרך, אלא איפה ששם הקושי שם גם ההצלחה, רק חזקו ואמצו ובעזרת השם עם הרבה עבודה עצמית מאומצת נצליח לתקן את תכלית חיינו, ונזכה לשפע ברכה ברוחניות ובגשמיות אמן ואמן.

הבעל הטורים מביא בשם המכילתא שכשנתן יתרו את ציפורת בתו למשה התנה עם משה שיהיה הבן הראשון לעי"ז, ולכך גרשום לא נימול עד שפגעו המלאך בדרך וביקש להמיתו, אז מלה אותו צפורה ובעצם בזה מחלה למשה על התנאי שהתנה עם אביה.

ולכן על השם גרשם בלבד כתוב "כי אמר" כלומר "אמר לכל" שאנוס היה על תנאי הזה, כי גר היה והצטרך לעשות את מאמר יתרו, ובכל זאת בגלל התנאי יצא ממנו יהונתן שנעשה כומר לפסל מיכה.

והדבר קשה עד למאוד!!! הייתכן הדבר?? איך משה רבינו הסכים לתת בן אחד שלו – בן בכורו לעבודה זרה?? וגם אם היה אנוס בגלל התנאי, הרי בעבודה זרה לא מועיל טענת אנוס, שהרי על עבודה זרה חייבים למסור נפש??

ומפורסם המעשה הנורא על רבי אמנון ממגנצא שהיה עשיר גדול ומיוחס ויפה תואר, וההגמון והשרים דרשו ממנו שיתנצר וסירב, כך הטרידו אותו מידי יום. יום אחד מרוב שהטרידו אותו פלט להם "תנו לי שלושה ימים" וכדי לדחותם אמר כן, ומיד נבהל מאוד שיצא מפיו לשון שיש בה צד ומחשבה שיהיה מוכן לכפור באלוקים חיים, לכן הוא לא רצה לאכול ולשתות והתאבל ובכה.

ביום השלישי ציוה ההגמון שיביאו את רבי אמנון בכפיה, וההגמון דרש ממנו שיתנצר, ענה רב אמנון להגמון, הלשון אשר דיברה דבר שאינו ראוי, דינה שתחתך!!

וההגמון אכן חתך את לשונו, והרשע הצורר הוסיף וקיצץ שלושים פרקי אצבעות ידיו ושלושים פרקי אצבעות רגליו ועל כל פרק ופרק היו מציעים לו להתנצר, ורבי אמנון צועק לא!!!

ולכן נקרא שמו אמנון כי האמין בקל חי, ושקיבל ייסורים נוראים ומסר נפשו באהבה, על הדבר אשר יצא מפיו.

ובראש השנה לקחו אותו כבקשתו לבית הכנסת עם כל פרקי אצבעותיו החתוכים, והושיבו אותו ליד החזן, ולפני קדושה אמר רבי אמנון "ובכן תעלה לך קדושה" שקידשתי את שמך, ואחר כך חיבר את קטע התפילה "ונתנה תוקף קדושת היום" ואמר "אמת כי אתה דין אמת ומוכיח" וביזה הצדיק עליו את הדין, והזכיר "וחותם כל יד אדם בוי" כלומר שיעלה לפניו חותם ידו שנקצצה על אמונת יחוד הבורא, ובסיים אמירת קדושה נפטר כי לקח אותו האלוקים, זכר צדיק וקדוש לברכה.

וטהר לבנו - יתרו

מלבדו ולכן משה הסכים לתנאי, כי לא היה לו ספק אפילו קל באפשרות שיתרו הצדיק ואיש האמת לא יגיע לאמת,

ואכן כך היה!!! שיתרו אכן בדק את כל סוגי העבודה הזרה, והגיע לאמת ואמר **"עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים"**, ולכן זכה יתרו ובצדק שפרשת מתן תורה נקראת על שמו, אבל מכל מקום היות והייתה נגיעה של ע"ז אצל גרשום, לכן בנו של גרשום יונתן היה כהן לעבודה זרה של מיכה, וכפי שנרחיב בקטע הבא.

ללמדנו, שיש חשיבות גדולה לברוח מיד משקר ומכל רע!! ובכל מחיר, אפילו עוד לפני שנגיע לאמת ולטוב ולשלמות, כי עצם הבריחה מהשקר ומהרע תעזור לנו שנגיע לאמת ובמהירות, ולכן גם אם אנחנו עדיין לא הגענו לדבקות בבורא עולם ולשמחת התורה וחשקת התורה, חלילה לנו להיגרר אחרי הרע בטענה כי גם ככה אנחנו רחוקים מהתורה ומהקדושה שלא נדבקת בנו, כי מהרע בכל מחיר עלינו לברוח ומיד.

"שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה"

להתווכח שבוודאי לא זו הכוונה, אלא הכוונה עבודה שהיא זרה לו, פשוט נבילה בשוק ואל תזדקק לבריות.

אבל הוא צחק עליהם אתם מתפלפלים ומשבשים את הפטט הפשוט, שזה לעבוד עבודה זרה ממש.

וכיוון שראה דוד שממון חביב עליו ביותר, עשה אותו שר האוצר שלו במשכורת גבוהה, שנאמר **"ושבואל בן גרשם בן מנשה נגיד על האוצרות"**, ומקשה הגמרא וכי שבואל שמו, והלא יהונתן שמו?? אמר רבי יוחנן שהשתנה לו השם מיונתן לשבואל ששב לא-ל בכל לבו.

ומוסיף הרשב"ם, שכשנפטר דוד, שלמה פיטר את שרי אביו, ואותו צדיק שבורא עולם שינה לו את השם לשבואל, ששב לקל בכל לבבו, חזר לסורו וחזר להיות כומר לע"ז.

וזאת למרות שהוא חזר באמת בתשובה בכל לבבו, אבל בכל זאת היות ואת מידת חמדת הממון לא תיקן, לכן כל זמן שלא הציקה לו מידה זו, הוא היה צדיק מושלם, אבל ברגע שמידה זו של חמדת ממון שוב הציקה לו, הכל קרס וחזר לסורו.

ללמדנו, שכל אחד שמתחזק והולך וכל החוזר בתשובה, חייב לתקן את כל המידות והתאוות, כי אם לא יתקן, עליו לשית לבו לכך שהוא בסיכון גדול, כי אם לפתע תציק לו המידה או התאוה שלא תיקן אותה, הוא פשוט יקרוס לגמרי.

סוף טוב – יונתן בסוף חייו נביא אמת

שעבר על נבואת עצמו, וגם התנבא על המזבח אשר בבית אל, וגם על כל בתי הבמות שבערי שומרון.

ויונתן פרסם את נבואתו נגד עבודה זרה בגלוי וללא בושה שיצחקו עליו, ולא אמר איך אצק ואיך אני אוכיח כאשר אני עצמי הייתי פגום בעניין עבודה זרה!!!

ומסיים הרמ"ע פאנו, שיונתן שפרסם בגלוי את נבואתו נגד עבודה זרה, אין כפירת עבודה זרה וקדוש שם שמים גדול מזה!!!

למדנו, שגם אם היית בעל עבירה נורא, שכולם הכירו אותך כאדם רשע וטמא בדרגות חמורות ביותר, אם חזרת בתשובה ויש בכוונת לחזק אחרים להתקדש ולהיטהר ולהישמר מחטאים, אל תתבייש מלפרסם דבריך ברבים, למרות שיש שמכירים אותך מהעבר ויגידו מי אתה בכלל שתעז לצעוק ולהעיר ולחזק אחרים כל העבירות שהיית שקוע בהם?? ויש שיגידו או יחשבו, שאתה האחרון שיש לך זכות לחזק ולחזק בעניינים אלו!!! האחרון שיטיף לנו מוסר!!!

אבל אתה אל תתבייש!!! תמשיך ותחזק בגלוי, כי זה כפירה ותשובת המשקל לכל הטומאה והליצנות והקלות ראש שהייתה בך, ואין לך קידוש שם שמים גדול מזה!!! כי האמת הנוקבת תתקבל בציבור וגם בין יודעי מעלליך הקודמים, שכל אחד חייב ויכול להתחזק ולהשתנות, וגם חוטא ותיק ומפורסם יכול ומסוגל, והראייה היא אתה!!! ולחלילה ה' אין מחילה ואין כפרה רק על ידי קידוש ה'!!! אז נקדש את שמך בעולם אמן ואמן.

אתה יודע שאני מחפש את האמת ולא אבחר בשקר, ואם כדבריך שה' הוא בורא עולם הרי בסופו של דבר אם זו האמת גם אני אגיע למסקנה ולאמת שלך שה' הוא לבדו ואין זולתו, ואם כן אין לך מה להיות בלחץ מהתנאי.

ומשה רבינו בלית ברירה הסכים כי רק כך הוא יכל לקיים את מצוות פריה ורביה, ולא חשש מהרס בנו, כי ברגע שראה את אומץ לבו ויושרו העצום של יתרו ושנאתו העצומה לשקר, משה בטח שיתרו יגיע לאמת שאין עוד

כאמור קודם בבעל הטורים בשם המכילתא שהיות והייתה נגיעה ושמץ של ע"ז אצל גרשום, לכן בנו של גרשום יונתן היה כהן לעבודה זרה של מיכה,

וכמו שמספרת הגמרא בבא בתרא (ק"י ע"א) ובירושלמי (בסנהדרין נ"ז א') בהרחבה, שיונתן האריך ימים מאוד, בזכות שמנע מאנשים להקריב קורבנות לעבודה זרה.

שכל מי שהביא בהמה להקרבה לעבודה זרה, אמר לו יונתן וכי מה זה מועילה לך?? הרי היא לא רואה ולא שומעת ולא אוכלת ולא שותה ולא מדברת!! חבל על הכסף, תן רק קערה עם סולת ועשר ביצים ודי בכך, כי אני אתפלל עליך וזה יעזור לך הרבה יותר!! ויונתן הניח את הקערה ליד הפסל, ולאחר מכן הוא עצמו אכל את הסולת והביצים.

יום אחד תפסו אותו שהוא עצמו אוכל במקום הפסל, וצעקו עליו, הרי אתה לא מאמין בפסל, אז למה אתה כאן?? איך יתכן שנכד של משה רבינו שאמר לו בורא עולם "פה עמוד עמדי", נעשה כהן לעבודה זרה??

אמר להן לי יש מסורת מסבא קדישא, שלעולם ישכיר אדם עצמו לעבודה זרה ואל יצטרך לבריות, התחילו

ללמדנו, שכל אחד שמתחזק והולך וכל החוזר בתשובה, חייב לתקן את כל המידות והתאוות, כי אם לא יתקן, עליו לשית לבו לכך שהוא בסיכון גדול, כי אם לפתע תציק לו המידה או התאוה שלא תיקן אותה, הוא פשוט יקרוס לגמרי.

חשוב לציין שיונתן בסוף ימיו חזר בתשובה שלימה ומוחלטת וסופית, כי היה דוחה אנשים מאמונה בפסל ומנע אותם מתקרובת לעבודה זרה – רשב"ם, וכפי שכתוב בגמרא שעשה זאת מתוך שעינו צרה בעבודה זרה.

וכפי שכתב הרמ"ע פאנו מאמר חקור דין א' כ"ג שלאחר שנים ארוכות שיונתן שימש ככהן לעבודה זרה, יהונתן מעצמו התעורר וחזר בתשובה שלימה, עד כדי כך ששרתה עליו רוח הקודש והפך לנביא אמת לה' להוכיח את חברו

וטהר לבנו - יתרו

אליעזר

ומתי כן מוזכר אליעזר כבן משה?? זה היה רק כאשר יתרו בא להתגייר, שאז ממילא גרשום גם הגיע ליהדות, וסוף סוף **הבן האובד חזר לאבא** משה רבינו ששמח כל כך "הבן יקיר שלי" - בני בכורי הגיע לדרך האמת!!

לא פלא שזה לבד **סיבה לסעודת מצוה גדולה ומיוחדת, ועד** כדי שמח משה שהוא עצמו היה המלצר, כי פשוט הוא רקד מרוב שמחה והתלהב "הבן שלי עובד השם".

אני חותנך יתרו בא אליך, ואשתך ושני בניה עמה

משה בקידושין היו בטעות, ולכן יפה עשתה ציפורה שמלה את בנה, כי התברר למפרע שאביה מחל וימחול למפרע על התנאי, אבל יתרו רצה להמחיש לכולם שהתנאי נעקר מעיקרו, לכן הדגיש **תצא לכבוד אשתך** כי התברר שהיא באמת אשתך, והכי חשוב שכולם ידעו שהבנים שלך הם בנים כשרים מקידושין ונישואין כי התנאי נעקר והקידושין לא התבטלו בכלל ומעולם.

ואם תטען שעדיין הקידושין מבוטלים מחמת התנאי, כי התנאי לא מתבטל למפרע, אם כן לא רק את גרשום הפסדת אלא גם את אליעזר שיעדת אותו לה', גם הוא לא ממש הבן שלך אלא הבן שלה, כי הקידושין לא חלו!!

ולכן אמר "ושני בניה" ולא אמר "שני בנך", ומשה יצא ואתו כל זקני ישראל וכל עם ישראל, וכך כולם הסכימו שהתנאי בטל וציפורה היא אכן אשת משה, ואלו שני בני משה, ולכן חוזרת התורה כל הזמן "יתרו חותן משה" וגם "משה לחותנו", להדגיש שהקידושין חלו ולא התבטלו.

ונלמד מזה, שלפעמים תהליך ארוך יכול לשנות ולגלגל את כל המצב אחרוניית ולתקנו, וכן בכוח התשובה להפוך את כל העבירות שעשינו בחיים למצוות כאילו לא חטאנו, ולהיפך עד כמה שקשה עלינו התשובה כך זה הופך לנו יותר את העוונות למצוות.

ויספר משה לחתנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים

וזה הכוונה "ויספר את כל" שיתרו ירגיש כאילו הוא יצא ממצרים, ולכן משה רבינו נכנס לאוהל וכפי שכתב התרגום יונתן "בית אולפנא" - בית מדרש!!! כי זה לא היה סתם סיפור, אלא סיפור של חיזוק באמונה ובהשגחה,

אבל יש כאן יותר מכך, היה כאן לימוד בבית מדרש לתלמידים ללמד את עם ישראל ולדורות איך החובה עלינו לקיים מצוות סיפור יציאת מצרים, "בהמחשה" עד כדי שיגיעו לתחושה "לראות את עצמו, כאילו הוא יצא ממצרים".

ולבניו, משה רבינו המתין לספר להם רק בליל הסדר, וכפי שהגאון הרב שמואל דוד גרוס שליט"א רב דחסידי גור באשדוד, אמר לי בשם השר שלום מבעלזא שהקשה שהפסוק של מצוות סיפור יציאת מצרים, "למען תספר באוזני בנך" מתחיל בלשון יחיד, ומסיים בלשון רבים "וידעתם כי אני ה'???"

ותירץ שאכן רק יהודי אחד באותו דור יכול היה לקיים את מצוות סיפור יציאת מצרים, והוא משה לבניו, כי לכל עם ישראל לא שייך שיספרו לבניהם כי גם בניהם היו בשעבוד ובנס היציאה מהשעבוד, ומשמע שאפילו לילדים הקטנים השפיע השעבוד וגם על שבט לוי, ורק אצל משה היה שייך שיספר סיפור כי בניו לא היו משועבדים בכלל.

ויחד יתרו - המשך

התחלחל מצער וכאב חזק, כי גר מצטער על צער הגויים, והנה בפסוק זה ובפסוק הבא כתוב כך: "ויחד יתרו על כל

תלמיד יקר וחשוב העיר לי, מדוע לא מסופר בתורה על לידת אליעזר בן משה רבינו?? ואילו לידת גרשום הבן הראשון כתובה בתורה ב' כ"ב, למרות שגרשום היה מיוחד ליתרו לעבודה זרה (עד שיתרו יגלה את האמת)??

ואולי בכדי לגלות לנו שמשה לא נרגע ולא ויתר על גרשום, וכאילו חיי המשפחה כביכול נעצרו אצלו אצל גרשום ולא התקדמו הלאה.

כתב רש"י: אם אין אתה יוצא בגיני, צא בגין אשתך, ואם אין אתה יוצא בגין אשתך, צא בגין שני בניה, והדברים תמוהים מה פשר עניין זה?? והבעל הטורים מביא מכילתא שכשנתן יתרו את בתו למשה התנה עם משה שיהיה הבן הראשון לע"ז, ולכן לא נימול עד שפגעו המלאך בדרך וביקש להמיתו, מיד מלה אותו צפורה ומחלה למשה על התנאי שהתנה עם אביה,

ולכאורה מי החליט שלציפורה יש סמכות לוותר על התנאי שאביה התנה בקידושין?? הרי לאב יש זכות בקידושי ביתו, והוא עשה תנאי עם משה, וכיון שהופר ההסכם התבטלו הקידושין למפרע!! ואולי זו סיבה נוספת למה אחרי הברית משה שלח את אשתו ובניו חזרה אל יתרו, כי בטלו הקידושין למפרע.

ולכן יתרו כשהגיע עשה טקס שלם, שלח שליח שמשה יצא לקראתו, להודיעו שהוא עדיין חותנו, כי ברגע שיתרו גילה בסופו של דבר את בורא עולם אם כן התנאי שהתנה עם

בפסוק הבא כתוב "ויחד יתרו על כל הטובה" ופירש הגר"י? ש"כל" הכוונה גם תוכניות פרעה שלא באו לכלל ביצוע, ויתרו שהיה מיועצי פרעה בעת הגזירות שמע וידע גם מה שעם ישראל לא ידעו, וזה הכוונה "על כל".

אבל בפסוק שלנו משה סיפר ליתרו, ומשה לכאורה לא ידע את תוכניות פרעה, ואדרבא כשגדל כנסיך בביתו בא לבקש ממנו חופש בשבת לטובת העבדים ויתכן שאז סבר שפרעה לא שונא כל כך את היהודים, ואם כן יש לברר מה הכוונה "ויספר את כל"??

עוד יש להבין מה הכוונה שמשה סיפר ליתרו, הרי יתרו שמע את כל הניסים ולכן בא, כי הניסים היו מפורסמים בכל העולם כפי שאמר הקב"ה "למען ספר שמי בכל הארץ", אז מה שייך שמשה יספר לו מה שכבר שמע וידע?? וכי לזה יקרה סיפור??

ובפרט שיתרו ידע יותר ממשה רבינו, כי ידע גם את התוכניות של פרעה, אז מה הצליח משה לחדש ולהוסיף ליתרו?? ויתכן שבכל זאת חסרו ליתרו פרטים ולכן עדיין שייך שמשה סיפר ליתרו.

ויתכן שמשה רבינו המחיש ליתרו את סיפור יציאת מצרים, ולכן זה סיפור אמתי שלא היה מוכר קודם ליתרו,

כתב רש"י: הסבר ראשון ויחד יתרו הכוונה ששמח יתרו, הסבר שני ויחד יתרו שנעשה בשרו חידוין חידוין -

וטהר לבנו - יתרו

בייסורים קשים, והוסיף שלכן כתוב "הטובה אשר עשה ה' לישראל, אשר הצילו מיד מצרים", שיתרו הודה לה' שהציל אותו "הצילו" שהוא יתרו ניצל מעונשי מצרים.

ונראה שמהמחשבה על עונשי מצרים שהיה מקבל אילו לא ברח, נעשה גופו חידודין חידודין, והיות וברח וניצל לכן בשמחה אמר "ברוך השם", ולכן גם הודה על "כל" הטובה וכוונתו לטובה הכפולה וכאמור.

וייתרו קיים בשלימות מצוות סיפור יציאת מצרים, כי הרגיש גם כאילו הוא היה מעבדי פרעה שקבלו את המכות, וגם כאילו הוא עם כל היהודים יצא ממצרים, וכך זיכה את משה רבינו המספר, כי יתרו בזכות סיפורו של משה המחיש לעצמו וחש בכל צורה וכיוון כגוי וכיהודי את סיפור יציאת מצרים.

הצילו מיד מצרים, ויאמר יתרו ברוך ה' – המשך

מלהיות כעבדי פרעה שקיבלו מכות ועונשים, ולכן הייתה לו שמחה כפולה ומכופלת מכל הכיוונים, שהתעוררה לו דווקא במדבר על ידי סיפור משה והמחשתו, וע"כ הוא בירך בשם ומלכות,

ולכן הוא זכה להקדים את עם ישראל בברכה זו, כי אחרי ההמחשה שמחתו הייתה כפולה משלהם, וגם שמח מאוד כי הוא הראשון שקיים בשלימות את החיוב לראות עצמו כאילו יצא ממצרים בשלימות,

וגם יתרו שמח מאוד, כי הוא זיכה את משה בסיפור יציאת מצרים בשלימות עוד יותר ממה שקיים עם בניו, וכאמור.

ללמדנו, שהמתאמץ לקיים מצווה בשלימות, שמכל הכיוונים יהיה שלימות, הוא מסוגל לזכות ולחדש חידוש טוב בעולם.

עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם

ונראה שלפרעה לא אכפת שיהיו ילדים שייולדו מאם יהודייה ומאבא מצרי, **אדרבא** הוא נהנה מזה, וזה היה חלק מהתוכנית המרושעת שלו, כי מנישואי תערובות על פי רוב ייוולדו ילדים רשעים, כמו שיצא אותו מקלל שאמו הייתה משבט דן ואביו היה המצרי שהיכה את היהודי (שמשה הרגו וטמן אותו באדמה),

זזה אולי הכוונה "אשר זדו עליהם", שהמצרים רצו לעשות את עם ישראל רשעים ומזידים וכאמור על ידי הדור החדש שייולד מנישואי תערובת.

ולכן מידה כנגד מידה הם נענשו בים, וכפי שכתבתי בפרשת בשלח שכל המצרים רגע לפני שטבעו ומתו כבר הכירו בכוח השם, ואמרו שהשם נלחם בהם.

אבל בורא עולם לא רצה שיחזרו בתשובה לכן מיד הטביע אותם, כי כפי שרצו לעשות את עם ישראל "עם רשע", כך נהג בהם בורא עולם שהרג אותם רשעים ולא נתן להם לסיים את התשובה ולמות מתוך תשובה.

ללמדנו, שאפילו על מחשבות רעות לקלקל יהודים, נענשים על זה בחומרה רבה, ודעו לכם שהעונש החמור ביותר זה רגע לפני המוות לדעת את האמת על החיים ועל בורא עולם ולהגיע לשערי תשובה שמקנים חיי נצח, ובשנייה האחרונה להפסיד את התשובה שהייתה במרחק נגיעה ולמות כרשע בלי תשובה או לאותו צער ולאותו הפסד נצחי.

זזה מזכיר לי רק בשביל המחשה קלה ביותר, שמהפעמים הבודדות בחיי ילדות אכלתי פיצה קנויה, והנה אני מגיש לפי את המשולש הרוחח ונוגס בים בפיצה ופתאום אמא שלי שתחיה מעירה אותי ללכת לתלמוד תורה, האכזבה הייתה קשה אפילו בחלום לא נהניתי מפיצה, ועד היום כביכול אני מרגיש את טעם ההחמצה, והנמשל ברור!!!

הטובה אשר עשה ה' לישראל אשר הצילו מיד מצרים, ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם", והנה אם יתרו שמח מתאים שאמר "ברוך השם" מתוך שמחה ששמח על הניסים, אבל אם הכוונה שהצטער עד כדי כך שנעשה בשרו חידודין חידודין אז למה אמר "ברוך השם"???

ולפי האמור קודם זה מובן, שמשה רבינו סיפר בהמחשה ליתרו את ניסי מצרים, ואכן יתרו הרגיש כאילו הוא עצמו ממש יצא ממצרים, אבל לא רק את זה הרגיש יתרו!! הוא מרוב המחשה הוא קיבל צמרמורת וחלחלה וכאב כאילו הוא היה מצרי עבד של פרעה, ומה הקשר???

ונראה כפי שכתב המהרי"ל דסקין, שיתרו קלט איזה נס קרה לו שלמרות שהיה בין 3 היועצים של פרעה הוא ניצל מכל העונשים הקשים שקיבלו פרעה ועבדיו, בכך שקיבל החלטה וברח ממצרים, שאפילו איוב ששתק גם הוא נידון

במדרש ילקוט שמעוני תחילת יתרו כתוב שיתרו זכה לומר ראשון "ברוך השם" עוד לפני שעם ישראל זכה לומר כן, ולמה זכה יתרו בכך?? וגם יש לתמוה, הרי יתרו כבר שמע את ניסי ה' שעשה לעם ישראל עוד בהיותו במדיין, אם כן למה נזכר רק עכשיו להודות על הניסים ולומר "ברוך ה'??"

ועוד קשה איך אמר ברכה בשם ומלכות על ניסים של עם ישראל?? הרי האומר ברכת הגומל על ניסי אחרים יאמר את הברכה בלי שם ומלכות, ורק אם הוא שמח מאוד בשמחת חברו אז יכול לברך בשם ומלכות - שולחן ערוך או"ח רי"ט ד' על פי הט"ז שם.

אלא כאמור יתרו זכה להמחשה והרגיש בעצמו כאילו הוא עצמו יצא ממצרים, וגם שמח כאמור שהוא עצמו ניצל

ללמדנו, שהמתאמץ לקיים מצווה בשלימות, שמכל הכיוונים יהיה שלימות, הוא מסוגל לזכות ולחדש חידוש טוב בעולם.

כתב הרמב"ן: מתוך שה' העניש את המצרים במידה כנגד מידה, מזה למד יתרו שבורא עולם הוא האלוקים, ומוסיף הרמב"ן שהייתה גזירת ה' על ישראל ש"יעבדום וענו אותם" (בראשית ט"ו י"ג) ולכן לא על זה נענשו המצרים עונש גדול.

אלא עיקר עונשם היה כי הזידו עליהם - שחשבו להשמיד את היהודים מהעולם, כמו שכתוב (לעיל א' י') "הבה נתחכמה לו פן ירבה", שפרעה ציווה את המיילדות להמית את הבנים, וגם גזר עליהם "כל הבן הילוד היאורה תשליכהו" (שם כ"ב).

והקב"ה ראה את מחשבתם הזדונית, ונקם מהם על זדון לבם, ואכן עונשם על הטבעת הילדים ביאור שהוסיפו על הגזירה של "ועבדום וענו אותם", שגם הם ימותו ויאבדו במים,

והנה אם כוונת פרעה וכדברי הרמב"ן בהריגה ובהטבעת הבנים לא רק להרוג את מושיעם של ישראל, אלא גם להשמיד ולהרוג את עם ישראל שלא יישאר זכר מעם ישראל, א"כ למה גזר רק על הבנים, הרי אם ישאיר את הנקבות והמצרים יתחתנו איתם הרי כל הנולד לאם ישראלית הבן יהודי, אז עדיין עם ישראל יישאר בעולם, ומה הרוויח פרעה??

וטהר לבנו - יתרו

"נבול תיבול" – הויכוח בין יתרו למשה רבינו

- מהמקור את דברי ה', אבל חלק גדול מהעם יתקור ויתייאש, שגם אם ילכו לאהרן וחור או לאחד מהזקנים, הם עדיין ירגישו החמצה שאצלך במקור התוצאה הייתה שונה, וברגע שיש החמצה אנשים יזלזלו בדיני תורה.

ולכן הציע לו, מהיום אתה לא הכתובת, וממילא לא יוצר בהמשך תחושת הפסד והחמצה!!! אלא תפקידך לשפוט בסוף התהליך המשפטי, וזה לא יהיה נתון לבחירה של בן אדם, אלא כל אדם כפוף לשר העשרה שמעליו, וכשהשר שלו מתקשה הוא פונה לשר החמישים שמעליו וכך הלאה, עד שבסופו של דבר רק בדבר הקשה ביותר אתה תשפוט,

וככה אין תורים, אלא המשפט זמין ביותר, אפילו באופן מוגזם כביכול, כי על כל עשרה יש דיין אחראי, אבל ככה מיד כשמתעורר צל של מריבה או ויכוח זה נחתך מיד.

וכל כך למה??? למה בער זאת ליתרו מיד על היום הראשון שאחרי הורדת הלוחות השניות??? **ונראה** שיתרו רצה מאוד שגם בלוחות השניות תהיה אחדות בעם כבשעת מתן תורה, **כאיש אחד בלב אחד**, לכן הציע עצה שלא יהיו מריבות בעם ישראל, וכך **תיבנה ותישמר האחדות בעם**, ו"הכל על מקומו יבוא בשלום", ותיקון זה למרות שהוא שימור המצב הקיים ועיקרו לשמר את המצב לזמן ארוך ועתיד, בכל זאת זה התחדשות וכקבלה מחדש.

ולכן קדם עניין זה שהיה במוצאי יום כיפור כ 4 חודשים לאחר מתן תורה (ונכתב בפרשה טרם תיאור קבלת התורה), בכדי להדגיש שגם נתינת הלוחות השניות היו בהתחדשות של אחדות עם ישראל, **ולומר** לנו שבזמננו עולם מחבב ומעדיף פעולה אנושית ויוזמה אנושית לאחדות העם, יותר מאחדות שנוצרה ממילא כביכול מהתרגשות של קדושה כבעת הגעתם לסיני.

ופרשה זו נקראת יתרו וגם שמו של חמיו של משה נשתנה ונקרא יתרו, כמאמר חז"ל שיתר פרשה זו של "ואתה תחזה" בתורה, וזה היה חידוש גדול בעם ישראל שאדם מייצר ויוזם מפעל לאחדות העם.

וייתכן שלכן שלח משה את יתרו חזרה לביתו, שאמר לו, יתרו אתה עצום אתה עוצמתי, לך לביתך וגם בכוחך ליזום מהפכה, לך תגייר כל מי שביכולתך, יש בך כוח לך פעל ועשה למען ה'.

ללמדנו, עד כמה חשוב ליזום למען האחדות, ובוודאי לא להתערב במחלוקת, בפרט בזמן שלנו שחושך על פני תהום, ניזהר ביותר!!! וכולי תפילה "השיבה שופטינו כבראשונה ויועצינו כבתחילה והסר ממנו יגון ואנחה".

ועוד נלמד שעל בן אדם לא להסתפק בכך שהמצב הרוחני שלו כרגע טוב מצוין, אלא עליו לחשוב ולהתבונן איך לשמר את המצב הטוב, ולראות מה הם הגורמים שעלולים להפילו ולדרדרו, וכמובן לסלקם מידיית ולא לחכות לניסיונות ולנפילות חלילה, וכל תיקון שהמצב הטוב יחזיק מעמד לאורך זמן ושנים טובות, זה חיזוק עצום וחשוב מאוד - "ואתה תחזה", רק חזק ואמץ.

ושפטתי בין איש ובין רעהו והודעתי את חקי האלקים ואת תורתיו

וייתכן שיתרו שהוסיף דברים זה כחלק מרצונו לשכנע את משה רבינו, שטען לו: אם רק הדבר הקשה יביאו אליך, יהיה לך זמן!! וכך א. תחייבם ותזהירם בתורה, ב. תדריכם במידות ומוסר, כי כאשר הרב משקיע בחיזוק התלמידים למוסר ולמידות והנהגות טובות, אז את הבסיס שזה התורה והמצוות הוא יכול לחייבם בתקיפות כי הביא את תלמידיו הרבה מעל הבסיס.

כתב רש"י שזה היה ביום שאחרי יום כיפור שאז יש משה לשפוט את העם מהבוקר עד הערב, ועל זה העיר יתרו למשה שהוא לבד אינו מסוגל לשפוט את כל העם, כי אם ימשיך בצורה כזאת אזי "נבול תיבול", ולכן יעץ לו להקים מנגנון של דיינים משרי עשרות עד לשרי אלפים,

והנה ביום הכיפורים ירד משה רבינו מההר ובידו 2 לוחות הברית השניים, ולכאורה מה בער ליתרו להעיר למשה רבינו מיד עם ירידתו מההר לתקן מנגנון ופירמידה משפטית עד כדי כך שיוצא שלכל שמונה יהודים יהיה אחראי שר ושופט???

וגם צריך ביאור שבתחילה אומר יתרו למשה, לא טוב הדבר שאתה עושה, שאתה יושב ועם ישראל עומד, וזה זלזול בכבודם של ישראל, ומשה עונה לו שאין לו ברירה כי הוא חייב לשפוט את העם, ולכאורה מה פשר התשובה??

ובאמת בדין תורה כך היא ההלכה שהדיינים יושבים ובעלי הדין עומדים, וזה לא השתנה גם אחרי טענותיו של יתרו, **אלא** ליתרו כאב שיש רק דיין אחד וממילא יש תור ארוך ועומדים שעות בתור, וזה גורם זלזול בעם שמחכים שעות.

עוד חשש יתרו שכל עם ישראל יקרוס, כי אנשים יתייאשו מלבוא לדין תורה, כי יגידו שזה סבל להמתין שעות על גבי שעות, ויש לחץ לטעון בקצרה וזריז בגלל התור הארוך, ואדם יוצא ממורמר בהרגשת החמצה שהפסיד בדין לא כהוגן, וזה יגרום שאנשים יפסיקו לבוא לדין תורה, וחלילה תהיה קריסה **בעניינים** אלו שבין אדם לחברו, כאשר התחושה היא שאין דין ואין דיין.

ועל זה ענה משה רבינו, **אנשים מרצונם באים אלי**, כי הם רוצים את המקור להלכה, ולכן כתוב לשון כזו "כי יהיה להם דבר בא אלי", ולא כתוב "יבואו אלי", כי דבר התורה בא אל משה, כי משה הוא זה שקיבל את הדינים מסיני, ולכן שווה להם לחכות שעות בתור, כי אם בשביל לדעת את ההלכה יכלו ללכת לאהרן הזקנים, ובכל זאת הם רצו דווקא אותו, כי הוא המקור.

אלא שיתרו אינו מקבל את זה, וטוען למשה, "לא טוב הדבר אשר אתה עושה", כי אפילו שנכון שזה מה שהם רוצים, אבל בטווח הארוך זה יקרוס, כי היצר מקרר התלהבות של קדושה, ואז חלק ימשיכו ויבואו לדרוש ממך

וטהר לבנו - יתרו

ואתה תחזה אנשי חיל, יראי אלוקים, אנשי אמת, שונאי בצע, - וישמע משה

דרש, גם אנשי אמת גם יראי אלוקים וגם שונאי בצע, ורק **אנשי חיל לא כולם היו**, כי זו תכונה בטבע האדם.

לכן משה רבינו בירר רק את אנשי החיל, **כי לכל אנשי החיל באותו מוצאי יום כיפור כבר היה את המעלות הרוחניות הנצרכות והנדרשות**, וכפי שדרש יתרו.

ולכן בשונה מיתרו שאמר "מכל העם" אצל משה כתוב "ויבחר אותם משה מכל ישראל", ולא כתוב "מכל העם", כי באותו זמן של מוצאי יום כיפורים כל העם היו צדיקים **וכשעם ישראל צדיקים הם מכונים בשם "ישראל"**, ולכן זה נחשב שאכן עשה ככל מה שציווה אותו יתרו.

ולמרות שלקח שופטים בזמן של התעוררות עצומה כשכל עם ישראל היו במצב של תשובה ושלמים ביראה, בכ"ז לא חשש שיתקררו מהחזיק ויפלו ויחזרו לסורם לאחר כמה ימים, כי ברגע שקיבלו תפקיד ציבורי על תקן של צדיקים בעלי כל מעלות השלימות, מעמד מכובד זה יחזיקם שיישאר במעמדם ובחזיקם לאורך הזמן והשנים.

ללמדנו, שכל אחד מאתנו שמתחזק, לא יאמר לעצמו זה עניין חולף וזמני, לא!!! אלא קבע זאת כעובדה בשטח, מציאות בלתי ניתנת לשינוי, קח או קבל תפקיד רוחני ציבורי שיחייב אותך להישאר בתקן של צדיק ומחזיק ביראת השם, ומלבד זאת זכור "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים, כך החזיק יחזיק מעמד לאורך ימים, ובעזרת ה' נאריך ימים ושנים ביראת ה' שהורה עומדת לעד, וכך נקיים "בכל יום יהיו בגדיך נקיים", אמן.

וישלח משה את חתנו

וכיון שמצאנו שיטה ששילוחו של יתרו הייתה מתוך ביקורת שלילית, **אולי** אפשר לפרש בדרך נוספת, שהנה יתרו חמיו של משה לא ראה את חתנו במשך 80 יום, ובזמן הזה משה ממש לא בחופשה, אלא משה היה למעלה בשמים בלי אוכל ושתיה ולינה כמו מלאך ממש, אז יום אחרי שחוזר מהשמיים, האם הוא זקוק לנופש וחופשה ממאמץ???

ובכלל איך יתרו חשב שמשה זקוק למנוחה?? וכי על אדם כזה שהוא כמלאך אפשר לומר "נבול תיבול"!! הרי הוא אדם שכלל לא נתפס בשכלנו, האם נמדוד אותו לפי מנהיג רגיל?? **לכן** משה שלח אותו!! כי ההסתכלות של יתרו בצדיק הייתה מגושמת מדי, ועלולה הייתה לגרום נזק לעם ישראל שעלולים להשוות צדיק לאדם רגיל מהשורה!!

ללמדנו, שחייבים זהירות עצומה בדיבורים שלנו ובהתייחסות שלנו לצדיקים, וכל החשיבה שלנו עליהם צריכה להיות במשקפיים אחרות ובמבט רם ונישא מאשר הסתכלות על בן אדם רגיל, ודעו לכם שחלק גדול מההידרדרות המחרידה של הדור הזה נובע כי יש בנו זלזול ברבנים ובגדולי ישראל, ואנחנו משווים את מחשבותם למחשבותינו ורצונם כרצוננו, ועלינו לזכור את שאמרו חז"ל אם ראשונים כבני אדם אנחנו כחמורים ולא כחמורו של רבי פנחס בן יאיר.

"ביום הזה באו מדבר סיני"

עוד כתב ברש"י שמקיש נסיעתם מרפידיים לביאתם לסיני מה ביאתם לסיני בתשובה שבאו בלב אחד לאבינו שבשמים, כך נסיעתם מרפידיים הייתה בתשובה, בלב אחד, והרי תשובה מצווה חשובה היא ביותר,

ובכלל זאת לא נבחר רגע שיצאו מרפידיים שבו התחילו את חזרתם בתשובה - לרגע המיוחל, אלא רק הרגע ביום שבאו לסיני הוא זה שנבחר ליום והרגע המיוחל, **ואכן** מה התחדש בראש חודש סיון וברגע הגעתם לסיני.

אלא ללמדנו שאחדות עם ישראל כאיש אחד בלב אחד, זה לא עוד פרט חיובי, אלא **חשוב שנדע שתשובה ביחד עם אחדות עם ישראל**, היא העוצמה החזקה שעליה נכתב "תעבדון את האלוקים".

כתב רש"י שיתרו אמר למשה שיראה ברוח הקדש לבחור אנשי חיל ואמת יראי אלוקים ושונאי בצע, וכתוב "ויבחר משה אנשי חיל מכל ישראל",

ומדייק הספורנו שמשה חיפש ולא מצא אנשים עם כל המעלות הללו, לכן בחר **אנשי חיל בקיאים וחרוצים שיגיעו לחקר האמת בזריזות**, כי לעניין המשפט יותר חשוב מעלות אלו מסתם יראי אלוקים.

והדברים קשים לכאורה, שאם כן יש **סתירה בפסוקים**, שהרי בפסוק קודם כתוב "וישמע משה לקול חתנו ויעש כל אשר אמר", ואילו בפסוק הזה כתוב שבחר רק **אנשי חיל**, אז אי"כ זה לא בדיוק כל מה שיתרו אמר???

אלא יתכן ובאמת במוצאי יום כיפור אחרי התשובה שעם ישראל עשו על חטא העגל ושבירת הלוחות הראשונות, ועם ירידת משה כשבדו לוחות שניות, הייתה התעוררות עצומה בעם ישראל, **וכולם התחזקו בכל העניינים**, וממילא רוב או כל עם ישראל היו עם כל המעלות שיתרו

המפרשים שואלים למה משה שלח את יתרו חזרה לביתו, הרי יתרו הציע הצעה טובה מתוך דאגתו הרבה למשה, שמשה לא יקרוס חלילה מרוב מאמץ, אלא יחלק את תפקידו, למספר עצום של אנשים, **ואכן** בורא עולם הסכים לכך, אז מה בדיוק החיסרון??

והנה יש מפרשים מסבירים ששלח אותו לגייר את משפחתו, ולפי"ז הוא נשלח מתוך כבוד, אבל **בילקוט ראובני** כתוב **בשם הגלי רזיא** שמשנה רבינו הבין את כוונתו הרעה של יתרו שימנה בעלי תפקידים רבים בעם ישראל וכך יהיו הרבה פגועים שלא קיבלו משרה ותהיה מחלוקת בעם ישראל, ואולי בכך לא יחלקו על משה, לכן שלח אותו למרות שלא מקובל ולא מכובד לשלח אורח.

עם ישראל היו **כאיש אחד בלב אחד** דווקא ביום שהגיעו למדבר סיני, אבל בשאר מקומות ותחנות שעשו במדבר הייתה ביניהם מחלוקת (**רש"י ממכילתא**), ועל היום הזה שהוא ר"ח סיון, דיבר הקב"ה עם משה בסנה, ואמר לו "תעבדון את האלוקים על ההר הזה" - בעל הטורים.

והנה רש"י מפרש מכך שלא כתוב "ביום ההוא" אלא כתוב "ביום הזה", ללמד ש**בכל יום יהיו בעיניך כחדשים** כאילו היום ניתנו.

וזה פלא עצום, שהרי מתן תורה לא היה ביום זה בראש חודש, אלא ב' או ז' בסיון, ואם כן הדרשות שיהיו בעיניך כחדשים וגם היום שנאמר עליו תעבדון את האלוקים, צריך היה להיכתב על יום מתן תורה - ו' או ז' סיון, ולא על ר"ח סיון???

וטהר לבנו - יתרו

וגם בזה חייבים להתחדשות "שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים", וזאת מלבד ההתחדשות בלימוד התורה, שכבר נלמד מהפסוק דברים כ"ז ט' "הסכת ושמע ישראל היום

הזה נהיית לעם לה" – ברכות סג', וגם כך דורשים בפסוק "והיו הדברים האלה אשר אנוכי מצווך היום", וכמאמר רבי עקיבא "ואהבת לרעך כמוך זה כלל גדול בתורה".

ייהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנזכה לעבוד את אבינו שבשמים בהתחדשות של תשובה ובאחדות אמתית כאיש אחד ובלב אחד, לעשות רצון אבינו שבשמים, ונזכה לגאולה הקרובה והשלימה בשמחה וטוב לבב בקרוב ממש אמן ואמן.

באו מדבר סיני, ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני

ונשאלת השאלה, מה ראו ישראל חשיבות לחזור בתשובה ברפידים עוד לפני שבאו למדבר סיני?? ולמה לתורה זה חשוב מאוד שהדגישה זאת בכפילות בפסוקים??

והתשובה, כי יש כאן יסוד גדול בעניין חזרה בתשובה, שבדרך כלל היצר הרע מפתה אדם שרוצה להתחזק, ואומר לו: במקום הזה ובזמן הזה קלקלת לכן חכה עם הרהורי התשובה עד שתגיע למקום חדש ולזמן חדש ושם או אז תפתח דף חדש נקי וכראוי.

ואם האדם יתפתה ויאמין ליצר הרע הוא עלול להפסיד את החיזוק, כי ברגע שדחה את ההתחזקות, רגש ההתעוררות שבלבו לחיזוק מתקרר וגם במקום החדש הוא לא יתחזק כי זה פרח ונעלם.

וזה היה חשוב לעם ישראל ולכן חשוב היה לתורה להדגיש לנו, ללמד אותנו לדורות, הנה ברפידים עם ישראל נפלו אבל הם דחו את התשובה להתחילו במקום החדש, אלא כאן ומיד ניקו חטאם וחזרו בתשובה.

ללמדנו, אם התעוררת בתשובה אל תתפתה לדחות את הדבר בשום תירוץ גם לא בתירוץ של לשם שמים ותירוצים של חלק מדרכי התשובה, כי ברוב המקרים זה עצת היצר ממש, אדרבא במקום שקלקלת שם כבר תתחיל את הניקוי והתיקון, ואחר כך כשתגיע למקום החדש תמשיך בכך ביתר שאת וביתר עוז בדף חדש.

והכוהנים והעם אל יהרסו לעלות אל ה' פן יפרוץ בם

אבל בכל זאת גם בכוונות טובות לפעמים מתחילים בהתלהבות קדושה ולפתע "יורא כי טוב" ומקדושת השלמים נגררים ועוברים לטעמו הטעים של הבשר, ומהטעימה השנייה יתכן והייתה ירידה באכילה לשם שמים, וזה היה הזלזול.

ולכן בורא עולם הזהיר פעמיים, נכון משה רבינו אתה צודק, שעם ישראל נמצא במצב של נעשה ונשמע כאיש אחד בלב אחד לאבינו שבשמים ויש להם יראת שמים וברור שיקשיבו ולא יפרצו להר, כי הם בוודאות יהיו ממושמעים לציווי ה'.

אבל הצדיקים שמרגישים טוב יותר מהעם, כי הם היחידים העולים בהר "מי יעלה בהר השם"!!! הם מרגישים ביטחון עצמי וכאן קיים החשש לנפילה, ואולי על כגון אלו דוגמת האצילים שעלו בהר ה', נאמר "מי יעלה בהר ה' – ומי יקום במקום קדשו", שגם אלו שזכו לעלות בהר ה' צריכים לדעת לעמוד נכון וביראה ובכבוד הנכון במקום הקדוש.

ללמדנו שלעולם חייבים להיות עם היד על הדופק, ולא לסמוך על עצמינו, אלא לפחד תמיד מהיצר, כי הוא מסיח את דעתנו מהיראה בכל רגע ובכל צורה ודרך אפשרית ומחודשת, ואפילו מתוך מצוה הוא מסיט אותנו לתאוות ולרע, ואכן כתוב "אשרי אדם מפחד תמיד", כפי שהקב"ה אמר למשה: תזהיר אותם שוב, בעיקר את החשובים, להיזהר מאוד!!!

כי לאף אחד אין ביטוח נגד היצר, וגם מי שהצליח שנים בשמירת העיניים, אל ישב רגוע!! נכון זה קל יותר, הטבע נרגע קצת, אבל היצר בא אלינו בדרכים חכמות יותר, אפילו מתוך מצוות או כוונות שהם לשם שמים, והוא מסוגל להפיל אותנו,

ואדד בא לחשובים האמתיים ששנים שומרים את עצמם באצילות של קדושה, אותם הקב"ה מזהיר אישית הזהרה שניה ומיוחדת, תזהרו!! תזהרו גם מתוך קדושה לא ליפול!! ובעזרת ה' נלך מחיל אל חיל, ונקדש שמו הגדול בעולם אמן ואמן.

שואל רש"י למה התורה כותבת מהיכן נסעו, והלא כבר ידוע שחנו ברפידים ששם בא עמלק, וברור שמשם נסעו??

ובכלל יש לתמוה שכבר כתוב בפסוק הראשון שבאו למדבר סיני, למה חוזרת התורה בפסוק הבא שנסעו מרפידים ובאו למדבר סיני??

ועל זה עונה רש"י להקיש ולהשוות נסיעתם מרפידים לביאתם למדבר סיני, מה ביאתם למדבר סיני הייתה מתוך חזרה בתשובה גם נסיעתם מרפידים הייתה מתוך חזרה בתשובה (מכילתא).

והנה את התחנה שחנו ברפידים, עם ישראל לא ישכח, כי שם הייתה להם נפילה רוחנית, וכפי שכתב רש"י שרפו ידיהם מדברי תורה ואז נענשו "ויבוא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים", והתורה מגלה לנו שכמו שבסיני הם חזרו בתשובה, כך גם ביציאתם מרפידים הם חזרו בתשובה.

בפסוקים הקודמים כבר כתוב שה' אמר למשה "העד בעם פן יהרסו אל ה' לראות, וגם הכהנים יתקדשו", שיזהרו לא לעלות אל ההר, ומשה ענה לקב"ה "לא יוכל העם לעלות".

וצריך עיון למה שוב הקב"ה מצווה את משה שיזהיר את העם שלא יזלזלו בקדושת הר סיני, הרי משה רבינו כבר אמר לקב"ה הזהירתי אותם והם לא יעלו??

וייתכן שעיקר ההזהרה השנייה הייתה לאנשים החשובים שזכו לעלות להר, שהם הכהנים ואצילי בני ישראל, ודווקא להם בורא עולם מזהיר בפעם השנייה, ולכן בהזהרה האחרונה הקב"ה מקדים את הכהנים לעם כי אליהם הייתה עיקר ההזהרה.

ואכן האצילים כשלו ונפלו באכילה ושתיה בהר, שהייתה בזה גסות כלפי בורא עולם. **ושלא** נבין לא נכון, האצילים חס ושלום לא אכלו סתם בשר לתאבון בהר סיני מול השכינה הקדושה, אלא הם עשו מצווה שאכלו בשר קודש של קורבן שלמים.

וטהר לבנו - יתרו

"אלה הדברים אשר תדבר"

ונראה, שלגברים היה על משה להמחיש מה המשמעות של עם סגולה וגוי קדוש, שיבינו שהמשמעות של זה היא לימוד התורה בעיון ובדקדוק וחיוב מוחלט לקיים בשלימות את חוקי ומצוות התורה שרק על ידי זה נהפכים לעם סגולה,

ואולי דווקא בגלל הצורך בהמחשה לגברים בצורה קשה שלא פשוט להיות עם סגולה אלא יש כאן דרישה של מאמץ משמעותי לכל רגע בחיים,

לכן רצה הקב"ה להזהיר את משה שלא ינסה לרכך את הדרישה, וכ"כ שלא יגרר לעומק סוגיה וחידושיה ולהראות את מתיקות התורה מתוך הדרישה לדקדוקי מצוות, כי בכך הוא מרכך את הדרישה.

ללמדנו שנכון שהקב"ה הוא מלכינו וגם אבינו האב הרחמן שמרחם עלינו, אבל בכל זאת שלא נרמה את עצמנו יש לנו חובות ועבודה גדולה ועצומה בכדי לזכות ברחמי האב הרחמן, חייבים אנחנו להיות עבדים לבורא עולם במקום עבדים לטומאה שבכל דור ודור, ורק כך נזכה להיות עם סגולה וממלכת כוהנים וגוי קדוש, אז נתחיל לעבוד את ה' ולהקריב לו את יצרנו המפתה אותנו תמיד!! לכן תמיד נעבוד אותו יתברך בלי דקה פנויה מעבודת ה', רק חזק ואמץ אמן ואמן.

ויגד משה את דברי העם אל ה' – רצוננו לראות את מלכנו

אומנם, משה לא אמר במפורש את דרישתם, ונקט לשון קשה כגידיים, כי הוא ראה בזה העזה ודרישה שיש בה קצת חוצפה, אבל ה' אהב את העזות והחוצפה של קדושה, ואמר למשה, אם אכן רצונם בכך, אדרבא אמור וצווה אותם שיתכוננו ויכינו עצמם כראוי לראות את מלכם.

ואכן בסוף הפרשה מסופר שכששמעו את קול ה' במתן תורה התהפכו היוצרות, עם ישראל ביקש ממשה "דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלוקים פן נמות", אבל אז משה אומר לעם "אל תיראו" כי אלוקים רצה לפרסם אתכם בעולם, בכך שה' בעצמו טרח להתגלות עליכם ישירות, וגם זה מוסיף לכם יראת שמים שייחרט על פניכם וזה ימנע ממכם לחטוא,

כי הפחד והטראומה כביכול השפיעו עליהם במידה כה גדולה עד כדי שפרחה נשמתם מרוב פחד, וזה חרט בפניהם יראת שמים, והזכיר לכולם את המעמד הגדול והעצום של התגלות ה' עליהם.

ועל זה ה' מוסיף "כה תאמר אל בני ישראל אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם", כי את זה רצה ה' מלכתחילה, ושמח שיהודים ביקשו דבר גדול ועצום זה שהתועלת ממנו חרוטה על פניהם.

ללמדנו, שלפעמים אדם צריך להעזי ולדרוש יותר רוחניות, ואפילו אם זה גדול עליו בכמה מידות, ענק עליו, ואפילו לזמן קצר, זה עדיין שווה!! כי הרושם העצום ייחרט לו לכל החיים, וזה יחיה אותו ביראת שמים גם בזמנים קשים של ניסיונות, כי הוא ייזכר בטעם הטוב והעוצמתי של הרוחניות שטעם, וזה ישקיט לו את יצרו הרע.

*כבד את אביך ואת אמך

ולמרות הקושי הגדול להתנהג כך!! בכל זאת עליו לחשוב שאילו מלך בשר ודם גזר עליו דבר שהוא מצער יתר מזה לא היה יכול לפרסם – למצמץ ולהראות חוסר נוחות בדבר, קל וחומר למי שאמר והיה העולם כרצונו:

כמו אותו סיפור של שר בכיר של המלך שהיה יהודי, ושאר השרים הגויים שנאו את השר, ודיברו רעה נגדו אצל המלך, יום אחד חשבו על פיתרון איך להשפיל את היהודי, הם באו למלך ואמרו לו: דע לך אדוני המלך, שהיהודי מזלזל בכבודך וההוכחה לכך, שאם תתן ליהודי סטירה בפני כולם הוא בעזותו ובחוצפתו הרבה יחזיר סטירה למלך,

מפרש רש"י, "אלה הדברים" - לא פחות ולא יותר, ופלא עצום וכי מדוע שמשה יפחית או יוסיף??? ומדוע דווקא כאן הוזהר משה שלא לשנות?? עוד קשה שהרי בתחילת העניין כתוב, "כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל",

ומסביר רש"י בית יעקב אלו הנשים שאליהם תדבר בלשון רכה, ואילו לגברים בני ישראל תגיד תדבר בדיבורים קשים כגידיים, ועונשים ודקדוקי תורה ומצוות פירט רק לזכרים.

ולכאורה בפסוקים אין זכר לדיבורים קשים ועונשים ודקדוקי תורה ומצוות, שהרי הפסוקים מתארים עד כמה עם ישראל הוא עם סגולה ועם קדוש מכל העמים?

מפרש רש"י שמשה אמר לה' בשם עם ישראל, שרצונם לשמוע את עשרת הדברות מה' ישירות, שאינו דומה השומע מפי שליח לשומע מפי המלך - "רצוננו לראות את מלכנו":

ולכאורה קשה למה לא מפורש בפסוק המשפט היפה הזה שעם ישראל ביקש "רצוננו לראות את מלכנו", למה זה מוסתר ורק מרומז???

עוד קשה, שכתוב "ויגד משה את דברי העם אל ה'", והרי רש"י כתב בפסוק "ותגיד לבני ישראל" שזה לשון קשה כגידיים, אז למה משה מסר את דברי עם ישראל בלשון קשה כגידיים, האם לא עדיף שייכתב כמו מקודם, "וישב משה"???

ונראה שה' בכוונה פיתה וגררם להגיע לבקשה "רצוננו לראות את מלכנו", כשאמר "אתם ראיתם אשר עשיתם למצרים", ומפרש רש"י: לא מסורת היא בידכם, ולא בדברים אני משגר לכם, לא בעדים אני מעיד עליכם, אלא אתם בעצמכם ראיתם.

ולכן עם ישראל נגרר ואמר: אם ה' מדגיש את החשיבות שראינו בעצמינו ולא ע"י שליחים וכדומה, אם כן עלינו להעזי ולדרוש "רצוננו לראות את מלכנו",

ללמדנו, שלפעמים אדם צריך להעזי ולדרוש יותר רוחניות, ואפילו אם זה גדול עליו בכמה מידות, ענק עליו, ואפילו לזמן קצר, זה עדיין שווה!! כי הרושם העצום ייחרט לו לכל החיים, וזה יחיה אותו ביראת שמים גם בזמנים קשים של ניסיונות, כי הוא ייזכר בטעם הטוב והעוצמתי של הרוחניות שטעם, וזה ישקיט לו את יצרו הרע.

כתב הרמב"ם ממרים ו' ה"ז: גדול מצוות כיבוד הורים, שאפילו אם אביו זרק הון עתק והשליכו בפניו לים לא רק שיכלימם אלא גם לא יראה שמצטער על כך בפניהם, ובוודאי לא יכעס אליהם, אלא יקבל גזירת הכתוב וישתוק!!

וגדול מצוות מורא הורים, שאפילו היה הבן לבוש בגדים יקרים ויושב בראש בפני הקהל ובאו אביו ואמו וקרעו בגדיו והכוהו בראשו וירקו בפניו לא יכלימם! אלא ישתוק! ויירא ויפחד ממלך מלכי המלכים שצוהו בכך,

וטהר לבנו - יתרו

והחסידי מוסיף תמהתי ונדהמתי מעוצמת העזות והחוצפה של אותו אדם!!! וחי ה' לא כאבה נפשי למעשהו כלל!!! ולא נחלשתי מזה!!!

ואדרבא שמחתי שמחה גדולה כי ראיתי שהגעתי לגבול ההשפלה ובכל זאת לא הכאיב לי הביזיון שעשה לי "החסר הוא" ולא נפגעתי ממנו, ומסיים הרמב"ם "אין ספק שזאת תכלית שפלות הרוח" עד שיתרחק מן הגאווה:

ולמרות שגם שם מביא הרמב"ם את הצורך ללכת בדרך הבינוני שהיא מידת הענווה, בכל זאת שיבח מאוד את החסידים שמתרחקים מאוד מהגאווה ונטו לגמרי לשפלות הרוח.

ולכאורה זה סותר את דבריו שטען בהלכות דעות שכתב ש"צו חכמים הראשונים" שיהא אדם שם דעותיו תמיד ומשער אותם ומכווין אותם בדרך האמצעית כדי שיהא שלם בגופו, ועל זה כתב שאסור לאדם להיות כמת שלא מרגיש ושוקק ומבליג על דברים חמורים??

אלא מדקדוק לשונו של החסיד והעניו, ייתכן שהקושיה מתורצת, כי בעצם יש ללמוד איך הצליח החסיד להתגבר עד כדי כך, והנה באמת החסיד לא טען שהרגיש כמת שלא מרגיש, שהרי זה אכן אסור שכך ינהג האדם השלם, אלא דבר ראשון התגובה שלו הייתה שהוא הזדעזע ונדהם מהחוצפה של אותו חוצפן ועז פנים עד כדי שהגידו האדם החסר, וזה בעצם התגובה החזקה ביותר!!! ולמה???

התשובה לכך היא על פי סיפור ששמעתי על האדמו"ר מקלויזינבורג זצ"ל שבשואה האיומה ניגש אליו יהודי חילוני או מתבולל, ושאל אותו בהתרסה: איך אתה היום עוד מאמין שאנחנו "העם הנבחר"??? ענה לו הרבי הצדיק בנחישות של קדושת ישראל שרק התגברה בו בעת השואה, וענה לו: שעדיף להיות נרדף מאשר רודף!!!!

כי בתשובה המחיש לו הרב הצדיק, שגם בהסתר פנים עדיין אנחנו עם נבחר! שאנחנו בצד של הטובים ולא בצד של הרשעים וחיות האדם שבשפל המוסר כמו הנאצים!!!

וגם כאן החסיד מיד הרגיע את עצמו שיותר דוחה זה "האדם החסר הוא" שהוא מושפל בהתנהגות שלו בלי דמיון ובלי השוואה להשפלתו האישית של החסיד!!!!

ומיד החסיד כשקלט עד כמה אפשר להגיע לשפלות האדם ברוע לב ובשחצנות, הוא התחיל לאהוב כפי שלא אהב מימיו את שפלות הגאווה ורוממות הענווה שעד כמה שנפשי כעפר לכל תהיה כך הוא אצילי יותר וטוב יותר, לכן אותו חסיד באותו יום שמח כפי שלא שמח מימיו,

כי הוא הרגיש התעלות עצומה באישיות הטובה שלו, מתוך ההבדל העצום הקיים בינו לשפלות התנהגותו הבזויה של האדם החסר ההוא, ואותו חסיד הרגיש חי מאוד מאוד!! והבליג כי הרגיש גדלות האדם אמיתית מול שפלות האדם.

והם חשבו שבכל מקרה היהודי יפסיד, כי אם אכן יסטור למלך הרי שמיד המלך יצווה להורגו, ואם היהודי לא יחזיר סטירה למלך, הרי שהיהודי יהיה מושפל בפני כולם!

אבל השר היהודי כשלהפתעתו חטף סטירה מהמלך בפני כולם, כמובן לא החזיר למלך סטירה וגם לא הראה חוסר נחות או הבעת פנים של הפתעה מפני כבודו של המלך וכדברי הרמב"ם קודם, אבל להפסיד לא רצה.

והקב"ה נתן לו פתרון נפלא, מיד היהודי הסתובב לשר שלצדו וסטר לו בחוזקה ואמר לו: המלך ציווה להעביר הלאה!! וכך כל השרים חטפו סטירות כביכול בציווי המלך שציווה להעביר הלאה!!

וכמובן במקום שיהודי יושפל אדרבא המלך נהנה מהכבוד שרכש לו השר היהודי, ומצד שני שמח מאוד שיהודי פיקח כזה עוזר לו ומיעץ לו.

וראיתי בספר פחד יצחק של הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל פסח רשימה לב אות נ"ג ששאל מדוע דווקא במצוות כיבוד ומורא אב ואם הזכיר הרמב"ם את הצורך לזכור שה' מלך מלכי המלכים מצווה על המצווה, הרי לא חסר מצוות שלפעמים קשה מאוד לקיימם למה שם לא כתב הרמב"ם את הצורך לזכור זאת??

ותירץ נפלא על פי דברי הרמב"ם בהלכות דעות פ"א ה"ד שכתב: הדרך הישרה היא מדה בינונית כדי שיהא שלם בגופו, כיצד שמצד אחד לא יהא בעל חמה נוח לכעוס ומצד שני לא כמת שאינו מרגיש אלא בינוני, דהיינו שלא יכעוס אלא על דבר גדול שראוי לכעוס עליו כדי שלא יחזרו שוב לעשות כזאת.

ולפי זה טוען הגאון רבי יצחק הוטנר, שעל מעשה חמור שעשו ההורים כמתואר קודם היה חובה על הבן לכעוס על הוריו, כי אסור לאדם לשתוק על דברים חמורים בכדי שלא יהיה כמת שלא מרגיש, שהרי זה פגם בשלימות האדם כהגדרת הרמב"ם קודם!!

ולכן דווקא במצווה זו סיים הרמב"ם שבכיבוד אב ואם ההבלגה היא מפני כבוד ה' וציווי על כך, ולכן אין בהבלגתו כאן פגם בשלימות האדם, אלא אדרבא כאן שלימות האדם היא לשתוק בלי להראות אפילו סימני צער או כעס על הוריו.

אבל נזכרתי בסיפור הרמב"ם בפירוש המשניות ד' ד' שנראה כסותר את דבריו בהלכות דעות, ששם הוא מתאר את תחושת האושר ושמחת הלב הבאים מתוך ענווה, וכ"כ:

ראיתי בספר מספרי המידות ששאלו את אחד מהחשובים והחסידים: איזה יום הכי שמח היה לך מכל ימי חייך?? וענה החסיד: היה זה ביום שנסעתי בספינה והיה מקומי במקום הכי שפל בספינה - בין חבילות הבגדים, ושם שכבתי.

ופתאום אחד מאנשי הספינה קם לעשות צרכיו, והוא כל כך זלזל בי, כי הייתי כל כך שפל בעיניו, עד שאפילו לא התבייש ממני ובעזות ובזלזול עשה את צרכיו עלי!!!

לא תרצח

ותירץ שהקב"ה בתורה הוסיף גם את האיסור להלבין פנים כי זה אבק רציחה, וכדברי רבינו יונה בשערי תשובה שער ג' מאמר חז"ל בברכות מג' שנח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים זה חובה גמורה ולא רק מידת חסידות, ואת חלק זה שהתחדש בתורה בני עשו לא הסכימו לקבל על עצמם.

ראיתי שאלה נפלאה מהמשגיח של ישיבת סלבודקא באר"י רבי משה טיקוצינסקי זצ"ל בשם רבו רבי אברהם גרודז'ינסקי זצ"ל משגיח ישיבת סלבודקא בליטא, שמדוע בני עשיו טענו שאין רצונם לקבל את התורה בגלל שכתוב בה לא תרצח הרי גם בלי התורה הם חייבים לא לרצוח כי זה משבע מצוות בני נוח??

וטהר לבנו - יתרו

ואכן בני עשיו לא רצו להפסיק לרצוח או לפחות לפגוע ולהעליב אנשים, ולכן הם הלבישו את סירובם מכוח צוואת יצחק שברך את עשו "על חרבך תחיה", ואכן ברור היה גם להם שיצחק כשברך את עשו על חרבך תחיה בוודאי לא בא להתיר לו את איסור רציחה האסור גם על בני נח.

אלא בוודאי כוונתו לדברי הרמב"ן שינצחו במלחמות, אבל הם התעלמו מההסבר הפשוט וההגיוני הזה בגלל תאוות הרציחה שאותה הם אוהבים, ובעצם הם שמחו ונהנו לחיות בטעות.

וייתכן עוד, שהם לאחר הצעת הקב"ה לתת להם את התורה, הם טענו להקב"ה איך נקבל את התורה האוסרת אפילו אבק רציחה, שהרי מתוך ברכת יצחק זה אמור להתיר לנו לפחות לרצוח באבק רציחה – להעליב את השני, כי כך ציווי ברכתו לא יסתור את איסור הרציחה הכלול ב7 מצוות בני נח, ולכן הם לא יכולים לקבל את התורה.

אבל כאמור כל תירוצם ברור היה כי רצו ללכת אחר תאוות לבם לרצוח ממש ועוד להפיל את רשותם בהיתר מאה רבנים, כביכול דהיינו בברכת יצחק הצדיק, ואולי אם היו אומרים את האמת שקשה להם להתנתק לגמרי עד כדי כך לפרוש גם מאבק רציחה, אולי היו מקבלים כלים מהקב"ה להצליח להתגבר, אבל הם לא חיפשו להתגבר ולכן הם הפסידו את התורה.

כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיך על האדמה אשר ה' אלקיך נתן לך:

השומעים התלהבו והתחילו לרוץ כי הפרס קסם לכולם, אבל במשך המרוץ רבים נחלשו וטענו שהם כבר ממש לא מסוגלים, ואין מה לעשות הם לצערם הפסידו את הפרס הגדול, ורק 10 אחוז הצליחו להתגבר על הקשיים ועל החולשה ואכן זכו בפרס המיוחל.

אבל אם יעשו מירוץ שמלבד הפרס הגדול, אי אפשר להתיימשך כי **כלבים גדולים עזי נפש קורעים לגזרים את כל הנכשלים**, במקרה כזה הרוב המוחץ אכן יגלה כוחות עליליים ויצליח לסיים את המטרה עד תומה, כי פשוט אי אפשר לסגת ואי אפשר להתיימשך!! כי הפחד דוחף אותו שאין דרך להתיימשך!!!

וכך ברא עולם את עולמו שיהיה פחד מהעונש על אי קיום המצוות כך אכן יהיו הרבה יותר יהודים שיצליחו להגיע למילוי תפקידם בעולם הזה, ויזכו לטוב נצחי אין סופי אמן ואמן.

**יתרו – ואתה תחזה

ותירץ המהר"ם שביקורת זה לא חידוש כי רבים אומרים ביקורת על אחרים אבל פתרון לבעיות מעטים מביאים, ולכן מ"ו **ואתה תחזה**" ששם הביא יתרו פתרון שם גדלותו.

והנה בחומש דברים מופיע פתרון הבעיה והעול של הדיינות ממש רבינו על ידי מינוי שרי אלפים ושרי מאות ושרי חמישים, וגם לברור דיינים צדיקים ומיוחדים לטובה, ולמרות שכל מקום לא בדיוק לפי התכונות שדרש יתרו וכפי שדייק שם רש"י.

בכל זאת פלא עצום שלא מוזכר שם בפסוקים את שמו של יתרו ושהסכים עמו ה', הלוא האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, ואולי היות והייתה הסכמה מפורשת מהקב"ה אין עניין להגיד דבר בשם אומרו.

אומנם קצת קשה לי על תירוץ זה מפני תשובתם שלכאורה סותרת את תירוץ, שהרי הם ענו בסירוב לקבל את התורה בטענה שיש להם ירושה מאביהם "על חרבך תחיה", ומשמע שהתחמקו בטענת ירושה ולא בגלל הקושי להתגבר?? ובפרט שאת הירושה הזו הם בעצם קיבלו כברת יצחק לעשו??

ולכאורה הקב"ה היה צריך להסביר להם שבוודאי יצחק לא בירך את עשו בנו שירצח אנשים ויעבור על 7 מצוות בני נח, אלא כוונת יצחק כדברי הראשונים שיחיה במלחמותיו כי ינצח ולא יפול בחרב האויב – רמב"ן, ולמה הקב"ה לא תיקן את טעותם??

אבל התשובה פשוטה היא, **ולהבדיל בין קודש לחול - על פי המסופר בגמרא בנא בתרא ק' ע"פ הרשב"ם וכפי שהארכתי בתחילת הפרשה שיונתן הבן של גרשום בנו של משה רבינו, שהיה כהן לעבודה זרה של מיכה, למרות שלא האמין בה וגם גרם שלא יאמינו בה, וצעקו עליו, הרי אתה לא מאמין בפסל, אז למה אתה כאן???** וגם איך יתכן **שנכד של משה רבינו** שאמר לו בורא עולם "פה עמוד עמדי", נעשה כהן לעבודה זרה??

אמר להם: לי יש מסורת מסבא קדישא, שלעולם ישכיר אדם עצמו לעבודה זרה ואל יצטרך לבריות, התחילו להתווכח שוודאי לא זו הכוונה, אלא הכוונה עבודה שהיא זרה לו, פשוט נבילה בשוק ואל תזדקק לבריות, אבל הוא צחק עליהם אתם מתפלפלים ומשבשים את הפשט הפשוט, שזה עבודה זרה ממש.

כתב רש"י בשם המכילתא שאם תכבד יארכון ימיך, אבל אם לא תכבד אזי יקצרון ימיך, שדברי תורה נוטריקון הם נדרשין מכלל הן לאו ומכלל לאו הן, וכוונתו שלא תאמר שמצוות זה כמו משכורת, שמי שעובד מקבל משכורת ומי שלא עובד לא מקבל משכורת אבל הוא לא מקבל על כך עונש, לכן מחדד רש"י שמי שלא מקיים את המצוות גם מקבל עונש על כך שלא קיים את המצוות.

ונעצם זה מזכיר לי שאלה שנסאלתי בצעירותי, שאם מטרת בורא עולם היא להטיב לבריות למה יש גיהנום לעוברי עבירות ולאנשים שלא מקיימים מצוות?? בפרט שרוב בני אדם נכשלים בעבירות רח"ל!!

והתשובה על כך פשוטה היא, שאם יש תחרות לרוץ 20 קילומטרים רצוף בלי הפסקה ובמהירות מקסימלית לכל אדם לפי היכולת הרפואית שלו שנקבעה על ידי רופא, ומובטח למצליחים פרס של מיליון דולר, וכמובן כל

כתב רש"י ששבע שמות היו לו, רעואל יתרו חובב חבר קיני פוטיאל (מכילתא), "יתרו" על שם שיתר פרשה אחת בתורה ואתה תחזה. יתרו לכשנתגייר וקיים המצות הוסיפו לו אות אחת על שמו.

וראיתי בספר "חן השולחן" של הגאון הרב אליהו פרידלנדר שליט"א שהביא קושיית המהר"ם שפירא מלובלין זצ"ל מדוע נקט רש"י שיתרו קיבל שכר דווקא מהפסוק שאמר "ואתה תחזה" והלוא קודם דיברו זה יש עוד הרבה פסוקים שבהם יתרו דיבר עם משה על הקושי הגופני שיש לעם ולמשה ומדוע פסוקים אלו לא נכלו בשכרו של יתרו??

וטהר לבנו יתרו

הגיע לכך מתוך הבנה אחרת שחשש לבריאותו של משה מהעומס הגדול וקושי של העם, ואילו משה חשש מטעות בדין שהעונש הוא על הדיינים, ולכן כל הפסוקים עד ואתה תחזה זה לא יתור בתורה כי זה נימוקי יתרו שלא כיוון לדעת ה'.

אומנם מסקנתו במינוי הדיינים שמתחיל מ"ואתה תחזה" זה מיותר כי כפי שרואים בפרשת דברים זה היה רצון משה על פי רצון ה' למנות שרי אלפים ושרי מאות, (למרות שיתרו דרש 7 מעלות טובות מהדיינים ואילו הקב"ה דרש רק 3 בכל זאת עיקר הרעיון של השרי אלפים ומאות וחמישים זכה לכון בדיוק לדעת וציווי הקב"ה).

אומנם היות ויתרו השתדל וכיוון והגיע לחידוש דין נכון, למרות שזה מיותר כי כך צווה ה' את משה מסיבות אחרות, בכל זאת מעלה עצומה היא ושבח גדול הוא ליתרו שזכה לכך, ולכן השתנה שמו ליתר על שם שייתר פרשה בתורה.

ולכן למרות שלפי רש"י פרשת ואתה תחזה שיתרו הציע שרי אלפים וכו' היה זה ממחרת יום כיפור דהיינו כשיטות שיתרו בא לאחר מתן תורה, בכל זאת נכתבה פרשת ביאת יתרו והצעתו על שרי אלפים וכו'.

וזאת בכדי ללמדנו שלמרות שכל חידושי התורה האמיתיים שתלמיד ותיק עתיד לחדש נמסרו למשה בסיני, בכל זאת הקב"ה מתלהב ושמח מכל חידוש אמיתי שנגיע אליו אפילו אם נגיע אליו לא בדרך הנכונה והמדויקת כפי שיתרו הגיע לפתרון אמיתי של שרי אלפים לא מסיבה של בעיה אמיתית.

וכך כל יהודי ילמד בחשק ברצונו העז לחדש חידושי תורה, בידיעה שהקב"ה מתענג על חידושו גם אם הם נכונים חלקית, וגם אם הם כבר כתובים וכבר התחדשו בדורות הקודמים.

ולפי זה מובן גם מדוע כתוב שמשה שלח את יתרו לשוב לביתו דווקא לאחר הצעתו המועילה והטובה, כי משה היה סמוך ובטוח שיתרו יצליח לגייר את בני משפחתו בכוח שמחת החידוש בתורה שחידש, כי אש שמחת התורה תבער כאש יוקדת בעצמות יתרו ואש זה תבעיר את כל משפחת יתרו שיתגיירו בשמחה.

וייתכן שיתרו התעכב עוד למרות זאת כי נפשו חשקה בצמיאון התורה להיות עוד עם עם ישראל ולראות בהשראת השכינה בעבודת המשכן שהוקם בניסן, ורק אז החליט לחזור מלא וגדוש לביתו לגייר את משפחתו למרות בקשת משה אז שיישאר עוד.

ואולי אז משה ביקש לעכבו כפי שמופיע **בחומש במדבר י' כט'** כי אם כבר התעכב שימשיך ויגיע עוד קצת לארץ ישראל וילי'ע.

אנשי חיל שונאי בצע

וייתכן שהיות וכספים אלו היו בנשיאת חן שה' נתן לעם בעיני מצרים, וגם זה ביטוי לזכות אבות בהבטחת ברית בין הבתרים, וגם כספו של קרח שזכה בשליש מאוצרות יוסף הקדוש ששליש ממנו מיועד לעתיד לבוא, ויתכן שבוודאי אין זה תאוות ממון רגילה, לכן היה לחלק מהעם **תאוות ממון זו שמסמלת חן וקדושה וזכות אבות.**

ולכן **הדיינים** היו עשירים ככל ישראל שנצטוו לקחת מהמצרים, אבל עליהם היה לשנא כסף לשם **תאוות ממון**, אלא כאילו ורק כסגולה כאמור ותו לא.

ושמא יש קצת מקום להוכיח שאין בזה חסרון מהכתוב אצל בנות צלפחד **"ויאמרו את אדני צוה ה' לתת את הארץ בנחלה בגורל לבני ישראל ואדני צוה בה' - כאשר צוה ה' את משה כן עשו בנות צלפחד"**, ומכך שלא קיצרו ואמרו ה' צווה אלא הזכירו את משה אולי כי יש חשיבות להזכיר את כל הגורמים למרות הסמכות העליונה ביותר של ה' המסכימה לדבר במפורש וצ"ע.

והנה הרמב"ן שם כתב שמשה שמע לעצת חותנו ועשה ככל אשר אמר ולא הזכיר משה עצתו כאן, ולא אמר דבר בשם יתרו אשר אמר, ונראה בעיני שלא רצה להזכירו במעמד כל ישראל, לענוותו או שלא יהיה לכבוד למשה שיזכיר לדור הבנים באי הארץ בסוף 40 שנות מדבר **שהתחתן עם אשה כושית (במדבר יב א),**

וייתכן שהטעם, מפני שנמלך בשכינה ועל פי הגבורה נעשה העניין ההוא, ולכאורה בסוף דבריו כוונתו לאמור קודם שהיות וה' הסכים אין צורך להגיד דבר בשם אומרו.

אומנם בדעת רש"י משמע שאכן בלי קשר ליתרו משה רבינו נצטווה על מינוי הדיינים שרי אלפים וכו' על ידי הקב"ה וכפי שכתב שם בפסוק ט' **"ואומר אליכם בעת ההיא לאמרו"** - מהו לאמר אמר להם משה לא מעצמי אני אומר לכם אלא מפי הקב"ה.

ועוד כתב רש"י על הפסוק **"לא אוכל לבדי"** וגו' - אפשר שלא היה משה יכול לדון את ישראל אדם שהוציאם ממצרים וקרע להם את הים והוריד את המן והגיו את השליו לא היה יכול לדונם, אלא כך אמר להם ה' אלקיכם הרבה אתכם הגדיל והרים אתכם על דייניכם נטל את העונש מכם ונתנו על הדיינים, שאם חייבתי ממון שלא כדן נפשות אני נתבע, שנאמר **"וקבע את קובעיהם נפש"**, ולא בגלל חולשת משה כפי שטען יתרו וכפי שכתב רש"י במפורש.

אומנם מה שנראה כסותר בהמשך דברי משה **"איכה אשא לבדי טרחים ומשאכם וריבכם"** כתבתי ליישב הדברים בפרשת דברים, **שטרחכם ומשאכם וריבכם"** זה לא גורם לבעיות במשמעת של משה רבינו, אלא זה גורם קושי לפסוק דין בלי טעויות.

כי כמו ששוחד גורם שהחכם יעוות את הדין לטובת מי שנתן לו את השוחד, אפילו שהוא לא רוצה בכך, כך **התנהגות רעה הזאת** של אנשים בעם ישראל כפי שתיאר רש"י זה **כשוחד הפוך לפסוק לרעת זה** שמתנהג בצורה רעה כל כך אפילו בלי רצון.

ולכן צריכים כמה דיינים שיתחלקו בעונש של הטעות בדין, או שבצירוף כמה דיינים ביחד, הדין יצא בלי טעויות למרות השוחד ההפוך, או שהעונש יתחלק לכמה.

וייתכן לפי זה שאכן יתרו כוון למסקנת רצון ה' שלא משה לבדו יפסוק אלא שיהיו דיינים רבים בישראל, אבל יתרו

אנשי חיל – עשירים, שונאי בצע שונאים את ממוןם – רש"י, ולכאורה הדברים סותרים? וגם הקשה הרב אליהו פרידלנדר שליט"א שהרי כולם היו עשירים שלא היה א' שיצא בפחות מ90 חמורים לובים טעונים בכסף וזהב??

וכמו כן מצאנו שקרח קנה את אנשיו על ידי כסף ומתנות שחילק להם, וכי היה חסר להם?? וכמו כן אוכל לא דאגו לעצמם סמכו על ה' אז תאוות ממון עזה הייתה להם?? וגם משה היה צריך לנתק אותם בכוח מביזת הים, וכל כך למה??

וטהר לבנו - יתרו

ושני לוחות אבנים הוריד בידו, וכתוב בהם שמירת שבת

לא יהיו עובדים למי משרי מעלה לקבלו לאלוה – לא יעבדו עבודה זרה חלילה.

ואין זבח - שלמרות שיהיה המקדש חרב ואין שם זבח לשלמים אעפ"כ "אין מצבה" והכוונה שלא יעשו מצבה להקריב בה לעבודת כוכבים. "ואין אפוד ותרפים" - שלמרות שלא יהיה ביניהם אורים ותומים לשאול בו עתידות, בכל זאת אין תרפים, שלא יפנו אחרי התרפים – כישופים וכדו' לשאול בהם עתידות.

ומסיים המצודת דוד, הדברים האלה בשורה טובה לישראל שבימי גלותם לא יפנו לא אל עבודת שרי מעלה ולא אל עבודת כוכבים, למרות שיהיו חסרים השראת השכינה והמזבח והאורים ותומים:

ומובן לפי זה מדוע הדיברה "לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא" הייתה גלויה, כי עם ישראל נשבע בשם ה' ובצדק, כי רק מי שאינו עובד עבודה זרה ושומר שבת מחללו – הוא יכול להישבע בשם ה', (חילול שבת נחשב כעובד עבודת אלילים חולין דף ה').

כמפורש בנביא הושע פרק ד' טו' "אם זנה אתה ישראל וגו' ואל תשבעו חי ה'", ומפרש המצודת דוד, ואל תשבעו מאחר שאינן עובדים לה', מה לכם לשבוע בשמו, כי לבד העובד את ה' ראוי לשבע בשמו, כמ"ש "ואותו תעבוד ובשמו תשבע" (דברים ו), אבל מי שאינו עובדו ונשבע בו תחשב לביזיון.

ואם נספור פסוקים, אזי בצד בלוח ימין יש 11 פסוקים, ושליש לוח זה כמעט 4 פסוקים, וה' תפס את הדיברה "אנוכי ה'" ועוד כמעט 3 פסוקים מתוך 4 של הדיברה השניה "לא יהיה", ונשאר פסוק אחד אחרון של הדיברה השניה בחלק הגלוי ברוח שבין ידו של הקב"ה ולידו של משה, והוא "ועשה חסד לאלפים לאהבי ולשמרי מצותי".

ואילו משה אחז בידו את מצוות כיבוד הורים 31 פסוקים מתוך 4 של שמירת שבת, והפסוק הראשון של שבת "זכור את יום השבת לקדשו" היה גלוי לגמרי מעל ידו של משה.

ועוד נקודה, יתכן שעל ידי שמירת שבת שהיו בידי משה וכאמור, אפשר להתקרב כביכול לידיו של הקב"ה, ועדיין יש לעיין ולהעמיק בסוד מדרש נעלם זה.

אני חותנך יתרו בא אליך

ולכן הנשואים בעם ישראל לא קידשו את נשותיהם שוב לאחר מתן תורה, ובניהם שנולדו לפני מתן תורה התייחסו אחריהם, והראיה שהיה עליהם להתגרש מנישואי עריות שנאסרו עליהם במתן תורה, ולא הותר להם הדבר מטעם גר שנתגייר כתינוק שנולד דמי, ולכן כתוב שהיהודים בכו על עסקי משפחותיהם, שהיה להם לפרוש מנשותיהם שנאסרו עליהם בערווה לאחר מתן תורה.

והיות ויתרו עזב את משרתו ככהן לעבודה זרה של מדין, כי ידע שזה שקר, וחיפש את האמת על ידי שחקר את כל הדתות, וכפי שכתבתי קודם באריכות,

וייתרו שהתנה עם משה שבנו הראשון יהיה לע"ז, ייתכן בדרך אפשר שהיה זה אחרי שמשה טען לו ליתרו שה' הוא האלוקים ואין עוד מלבדו, אז יתרו אמר לו אם אתה בטוח תן לי לעבודה זרה את בנך הראשון, והרי אתה יודע שאני מחפש את האמת ולא אבחר בשקר, ואם כדברך שה' הוא בורא עולם הרי בסופו של דבר אם זו האמת גם אני אגיע למסקנה ולאמת שלך שה' הוא לבדו ואין זולתו, וא"כ אין לך מה להיות בלחץ מהתנאי.

כתוב במדרש רבה כח' א': א"ר ברכיה, הלוחות היו ארכן ששה טפחים, כביכול היו ביד מי שאמר והיה העולם – הקב"ה שני טפחים, ובידו של משה שני טפחים, ושני טפחים היו רווח בין יד ליד.

ולפי זה יתכן שבידו הימינית העיקרית של משה רבינו הייתה שני הדברות האחרונות של הלוח הימיני שהדברה האחרונה הייתה מצוות כיבוד הורים, ומעליה הייתה מצוות שמירת שבת, והיות ויש 5 דברות בכל לוח, אזי אם נחלק 5 דברות ל-3 חלקים שווים, יוצא שמשה רבינו אחז בידו דיברה וחצי, ולכן את מצוות כיבוד הורים כביכול הוסתרה בידו, ואילו מצוות שמירת שבת חצי מידו אחזה בדברה זו וחלק מהדברה הייתה גלויה, כך שבלט שהוריד בידו את מצוות שמירת שבת.

וכמו כן כביכול ביד ימין של הקב"ה היה גלוי חצי מהדברה השנייה שהיא "לא יהיה לך אלוהים אחרים", ואולי גם זה מגלה לנו שלמרות שיש שנים שאנכי ה' אלוקיך מוסתר מאתנו כי אנחנו בגלות והקב"ה התרחק מאתנו, בכל זאת חלק מהדיברה לא יהיה אלוהים אחרים גלוי, כי ברוב שנות קיום עם ישראל, וגם ברוב שנות הגלות עם ישראל לא עבדו פסל ועבודה זרה, וזאת למרות הקושי שיש הסתר פנים וכביכול אין ה' מלכנו.

וכפי שלמדתי עם תלמידי היקרים בכיתה ז' תלמוד תורה "תורת אמת" בני ברק, בנביא הושע פרק ג' פסוקים ג' ד' "ואמר אליה ימים רבים תשבי לי לא תזני ולא תהיי לאיש וגם אני אליך: כי ימים רבים ישבו בני ישראל אין מלך ואין שר ואין זבח ואין מצבה ואין אפוד ותרפים":

ומפרש רש"י, נתתי להם התורה ובה הזהרתיה. לא תזני ולא תהיי לאיש - לא יהיה לך אלוהים אחרים (שמות כ). וגם אני אליך - אנכי ה' אלקיך, והמצודת דוד מפרש את פסוק ד', כי ימים רבים - זה ירמוז אשר ימים רבים ישבו ישראל בגולה ויצפו על הגאולה, וגם הקב"ה יצפה כביכול לקחתם לו לעם.

"אין מלך" הכוונה שכביכול הקב"ה לא נמצא עמנו כי רחק מאתנו כבעל שעזב את אשתו והלך מביתו בגלל שהיא זינתה ובגדה בו, "ואין שר" – שלמרות זאת בכל ימי גלותם

כתוב במדרש רבה: רבי יהושע אומר, שלח לו ביד שליח, ר' אליעזר אומר שלח לו אגרת, שיצא לכבודו, ואם אין אתה עושה בגיני עשה בגין אשתך, ואם אין אתה עושה בגינה עשה בגין בניך.

וצריך להבין מדוע היה חשוב כל כך ליתרו שמשה רבינו יצא לקראתו?? וכי כבוד הוא חיפש?? ובעצם מפורש במדרש שכבוד חכמים ינחלו נכתב על הכבוד שקיבל יתרו, ואם היה רודף כבוד הרי כתוב הרודף אחרי הכבוד, הכבוד בורח ממנו.

ואולי יתרו טוען למשה שיכבדו כי הוא חמיו, ולמרות שגר שמתגייר כתינוק שנולד, וכביכול אין ציפורה בתו מתייחסת אחריו, וממלא הוא אינו נחשב לחמיו של משה, בפרט לדעות שיתרו בא לאחר מתן תורה, בכל זאת התורה כותבת עליו מספר פעמים בפרשתנו חותן משה, ואכן צריך להבין למה ומדוע?!

וייתכן, שכל יהודי שהוא מזרע האבות הקדושים שקיבלו עליהם ועל זרעם את האמונה בבורא עולם ולעובדו בלב שלם, אזי הוא נחשב ליהודי.

וטהר לבנו יתרו

ולכן הוא נחשב כחותן משה בין לפני גירותו ובין לאחר שהתגייר במדבר, כשם שכל הנשואים בעם ישראל התייחסו למשפחותם למרות הגרות שעשו במתן תורה, וכאמור קודם.

ייתרו רצה שמשה יכבדו מדין חותן, כי יתרו רצה להוכיח שהוא גר לשם שמים, וכחלק מעם ישראל מאז תחילת דרכו בחיפוש האמת, ורצה שמשה ביציאתו לקרת חותנו, יאשר שאכן יתרו בעבודת חיפוש האמת כבר נחשב לגר קודם מתן תורה, ונשאר חותנו, וכן אשתו וילדיו מתייחסים אחרי משה גם לאחר מתן תורה,

ייתכן שיתרו טען שאם הוא למפרע יחשב כיהודי, כך גם גרשום למפרע מתברר שהוא לא נמסר לעבודה זרה חלילה, אלא מאז ולתמיד היה יהודי למרות תהליך הבדיקה של יתרו, וגם יתכן, שיתרו רצה, שכל הסבל שסבלו יתרו ובנותיו בזמן בדיקת האמת יחשב כמסירות נפש ובזיונות למען היהדות. ואכן כך משמע קצת במדרש שכתוב על הכבוד שקיבל יתרו – כבוד חכמים ינחלו, לא סתם כבוד.

יתרו חיפש כבוד או לא

ובס"ד בליל שבת הובהר הדבר, שהרי אילו משה היה יוצא לבניו או לאשתו היה כתוב בתורה שמשה יצא ונפגש עם אשתו ובניו והתייחס לאשתו ולבניו, אבל בתורה כתוב רק שמשה יצא והתייחס ליתרו חותנו ונשקו ושוחח עמו באריכות, אם כן היה חד וברור לכולם שמשה נהג בענווה בכך שכיבד בעיקר את חותנו.

ייתכן להוסיף עוד שיתרו בדק את משה גם כשנתן לו מוסר על שנתן לעם לעמוד למשפט כל היום באומרו לו לא טוב הדבר אשר אתה עושה לעם נבול תבול אתה וכל העם.

וגם הציע לו הצעות איך להתנהל, ואילו אם משה היה גאוותן ומתנשא, לא היה מתייחס להצעת יתרו בפרט כשאמר לו משפטים פוגעניים כנ"ל, אבל משה בענוותו שמע ועשה ככל אשר אמר לו יתרו חותנו.

ייתכן שמשה שלחו לאחר מכן, כי יתכן שיש סכנה ליתרו להמשיך לנסות את משה רבינו, כי הדרך לגיהנום רצופה בכוונות טובות.

ומשה רבינו בלית ברירה הסכים כי רק כך הוא יכל לקיים את מצוות פריה ורביה, ולא חשש מהרס בנו, כי ברגע שראה את אומץ לבו ויושרו העצום של יתרו ושנאתו העצומה לשקר, משה בטח בלי שום ספק שיתרו יגיע לאמת שאין עוד מלבדו.

ואכן כך היה!!! יתרו בדק את כל סוגי העבודה הזרה, והגיע לאמת, ולכן הוא בא למדבר בכדי להתגייר לשם שמים בלבד, וכפי שהעיד עליו ה' ע"פ דברי רבי אליעזר בהמשך המדרש.

ייתכן שהיות יתרו חיפש רק את האמת, והיה ברור למשה שבדרך האמת יתרו בוודאי יגיע ליהדות, לכן יתכן שנחשב ברגע שבסוף גילה את היהדות, יחשב לו כאילו למפרע מתחילת התהליך כבר גילה את היהדות.

והיות קודם מתן תורה גרות זה הכרת אמת האמונה ולפעול על פיה, לכן נחשב יתרו כגר לפחות כגרים שגיייר אברהם ושרה, גם עוד קודם שבא להתגייר במדבר אצל משה, כגר וכמעמד יהדות עם ישראל קודם מתן תורה.

בסעודת ליל שבת בני בכורי האבן היקר רב יעקב ישראל שיחי', תירץ על שאלתי היתכן שיתרו שחיפש אך ורק את האמת ועזב את הכבוד שהיה לו בתור כהן מדין וסבל בזיונות על כך, הייתכן שחיפש כבוד שמשה רבינו יצא לכבודו??

ובחוכמתו הודו לה' ענה בני היקר, שיתרו רצה לבדוק את משה האם נשאר בענווה כפי שהיה בהיותו פילט ממצרים, שלכן יצא לקראתו ויכבדו ויתגאה בו, או שהיות ומשה הגיע אל כס המלכות לא יהיה יאה למשה לרדת ולכבד אדם מעברו – אדם שמזכיר לו ימי שפלותו.

וטענתי לבני שאם כן מדוע הוסיף יתרו וביקש שאם לא תצא לכבודי לפחות תצא לכבוד אשתך או בניך, הרי אם יצא לקראת אשתו או בניו אין בכך ראייה על ענוות משה כי בטבע אב אפילו כשהוא ברום מעלתו לצאת לקראת אשתו ובניו, מחמת געגועיו לבשר מבשרו ועצם מעצמיו??

כפה עליהם הר כגיגית – מתוק כשדה תפוחים

בַּר יוֹחָאִי וְלִשְׁדָּה תַּפּוּחִים, עֲלִיתָ לְלֶקֶט בּוֹ מְרַקְחִים, סוּד תּוֹרָה פְּצִיצִים וּפְרָחִים,

בלג' בעומר אש בוערת בי כי בכלל עם ישראל אצל כל יהודי ויהודי בוערת אש קודש בזכות רשב"י, והשנה תש"פ בעת מגיפת הקרונה שהגבילה מרוב רובו של עמך בית ישראל לעלות למירוץ לקברו של רשב"י, זכיתי לחדש חידוש עצום, בעת הריקוד בליל לג' בעומר, והחידוש התמשך ונכתב בלילה וביום.

וזכיתי שעיקר החידוש נקרא על ציון רשב"י הקדוש בליל לג' בעומר, בחדרו הריק של הציון לצערם ויגונם העצום של עם ישראל, על ידי ידידי הצדיק הקצין הבכיר ר' חנן סיבוני שליט"א שמתוקף תפקידו הצליח להיכנס לבדו לקודש פנימה ולמד חידוש זה בציונו הקדוש של רשב"י, וכולי דמעוה של שמחה על שזיכני ה' לכך, ועל שלחותו של ידיד נפשי היקר מאדם רבי חנן סיבוני שה' ישלם שכרו משלם בזה ובבא.

ואכן בס"ד מצאתי קשר!! כי הנה רש"י שם מפרש, "מי זאת" - הקב"ה ובית דינו אומרים על כנסת ישראל, מי זאת כמה היא חשובה זאת שנתעללה מן המדבר בכל מתנות טובות, שם נתעללה במתן תורה, ובדבוק שכינה ונראית חיבתה לכל ועודנה בגלותה.

וממשיך רש"י "תחת התפוח" זכור כי בתחתית הר סיני העשוי על ראשי כמין תפוח שם עוררתך, והוא לשון חבת

בַּר יוֹחָאִי וְלִשְׁדָּה תַּפּוּחִים, עֲלִיתָ לְלֶקֶט בּוֹ מְרַקְחִים, סוּד תּוֹרָה פְּצִיצִים וּפְרָחִים, נַעֲשֶׂה אֲדָם נְאֻמֵּר בְּעִבּוּרָךְ, וְחִשְׁקָה נַפְשִׁי לַהֲבִין מַהוּ הַשְּׂדֵה תַּפּוּחִים???

וזכרתי שבשיר השירים כתוב את המילה "תפוח" והתעוררתי שאולי יש קשר ביניהם, והנה הפסוק, בפרק ח' ה' "מי זאת עלה מן המדבר מתרפקת על דודך תחת התפוח עוררתך שמה חבלתך אמה שמה חבלה ילדתך".

וטהר לבנו - יתרו

וינתכן עוד, שענין ה"כפה עליהם הר כגיגית", והוא ע"פ הגמ' בע"ז ב' שהקב"ה פנה לכל הגויים ושאל אותם מי רוצה לקבל את התורה, וכשהגויים ענו לה' בשאלה מה כתוב בה, הקב"ה הביא להם דווקא את המצווה הכי קשה לאותו עם, לאדם - לא תרצח, לישמעאל - לא תגנוב, לעמון ומואב - לא תנאף, א"כ יכולים האומות לטעון שהקב"ה לא הרתיע והפחיד את עם ישראל מקבלת התורה ולכן עם ישראל הסכים לקבלה?!

אבל ברגע שהקב"ה כפה על עם ישראל הר כגיגית ואיים עליהם שאם לא יקבלו את התורה פה תהיה קבורתכם, בזה נסתמו טענות הגויים, כי זה פוגע עד עומק הנשמה, שהיהודים באו מתוך רצון טוב בשמחה ובהתלהבות עצומה בהתמסרות מושלמת להקב"ה ואמרו נעשה ונשמע, והקב"ה בא וכופה עליהם הר כגיגית ומאיים עליהם במיתה, וזה עלול היה לקרר את כל הקבלה, עד כדי כך שכתוב שהר קבלו עליהם באהבה בימי מרדכי, כי נשאר טעם כפיה בתן תורה, ובכלל יהודי שכופים אותו דווקא עלול בטבעו לגלות מרדנות יותר משאר האומות.

ובכל זאת עם ישראל קיבל באהבה את הכפיה, והמתיקו כצל של תפוח, שכל הכפיה מתוקה היא לעם ישראל שכך הם קשורים להקב"ה על דרך החיובית והשלילית, בבחינת אהבה ויראה, וכפי שמרומז בפסוק ה', וגם שמחו שכך נסתמו טענות כל הגויים שנמשלו לעצי היער, שהם קבלו סוג של כפיה ומיד ברחו וסרבו לקבל עליהם את התורה.

וכמו כן עם ישראל משבח את הקב"ה בשיר השירים פרק ב' פסוק ה' "סמכוני באשישות רפדוני בתפוחים כי חולת אהבה אני", שמצד אחד הייתה קבלת התורה מהאהבה "נעשה ונשמע" וזה מתואר בפסוק הקודם "ודגלו עלי אהבה", ואכן מצאתי בגאון שם שמבאר שמה שכתוב בתחילת הפסוק "הביאני אל בית היין" הכוונה למתן תורה ש"יין" זה גימטריה ע' כנגד ע' פנים לתורה.

כי עם ישראל מתוך אהבתם העזה לבורא יתברך ולתורתו, רצו חיבור הכי חזק והכי מושלם להקב"ה לכן הם שמחו בכפיה של הר כגיגית, שזה הגן והפחיד את עם ישראל שלא יכשלו בחטאים, כי עם ישראל חולה אהבה על הקב"ה ורוצה פחד שלא יפרד לעולם חלילה מאהבת ה' גם בעת התקררות האהבה, והפחד זה חלק מרצון ואהבת עם ישראל לה', כי הם בערו באהבת הבורא.

וכך יצא התוצאה ש"שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני", שיש כאן בחינת שמאל שזה ה"כפה עליהם הר כגיגית", ויש "ימינו תחבקני" שזה ה"נעשה ונשמע", או שעם ישראל התחבר יותר להקב"ה כשהצטרף גם הכפיה אימת העונש.

ודעיון זה מובן על פי מה שכתבתי בפרשת יתרו, שנשאלתי בצעירותי, שאם מטרת בורא עולם היא להטיב לבריות למה יש גיהנום לעוברי עבירות ולאנשים שלא מקיימים מצוות? בפרט שרוב בני אדם נכשלים בעבירות רח"ל!!

והתשובה על כך פשוטה היא, שאם יש תחרות לרוץ 20 קילומטרים רצוף בלי הפסקה ובמהירות מקסימלית לכל אדם לפי היכולת הרפואית שלו שנקבעה על ידי רופא, ומובטח למצליחים פרס של מיליון דולר.

וכמוכן כל השומעים התלהבו והתחילו לרוץ כי הפרס קסם לכולם, אבל במשך המרוץ רבים נחלשו וטענו שהם כבר ממש לא מסוגלים, ואין מה לעשות הם לצערם הפסידו את הפרס הגדול, ורק 10 אחוז הצליחו להתגבר על הקשיים ועל החולשה ואכן זכו בפרס המיוחל.

אשת נעורים המעוררת את דודה בלילות בתנומות עלי משכב מחבקתו ומנשקתו. שמה חבלתך - הרי אמרנו שהקב"ה קראה אמו שם נהיתה לך לאם. חבלתך - לשון חבלי יולדה, חבלתך באו לך חבלים ממך.

ואכן טמון הסוד הגדול עכשיו התגלה לי ואני כותב זאת בדמעות התרגשות, כי הנה לכאורה קשה מאוד שהרי בגמרא בשבת פח' על הפסוק "ויתיצבו בתחתית ההר", א"ר אבדימי בר חמא בר חסא: מלמד שכפה עליהם הר כגיגית ואמר להם: אם אתם מקבלים התורה - מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם, ואחרי זה קבלו שוב באהבה בימי יהושע ובימי מרדכי ואסתר.

ואם כן תמוה איך רש"י מפרש שהר סיני שהיה על ראשי בני ישראל היה כתפוח מתוק ומלא אהבה עזה בין הקב"ה לעם ישראל? כמו חיבוק ונישוק?!! הרי כפיה הייתה שם!!!

אלא התשובה היא, שעם ישראל הוכיחו שהכפיה של הקב"ה שכפה עליהם הר כגיגית ואיים עליהם שפה תהיה קבורתכם, לא החליש אותם מאהבתם העזה שאמרו קודם "נעשה ונשמע", אלא התלהבו בהתלהבות עזה להתחבר עוד יותר להקב"ה בעבותות וחבלים עזים של אהבה, מתוך אהבה ומתוך יראת העונש, העיקר להתחבר תמיד בעוז ובעוצמה להקב"ה.

ומי הוכיח שדווקא הכפיה והלחץ וכביכול המחשת הקבורה זה הגביר את האהבה העזה והגדיל את עוצמת מתן תורה לטובה ולא לרעה, הגביר את אש האהבה ולא קיררה חלילה, זה היה רש"י הקדוש ובנו רבי אלעזר!!!

שרשב"י הקדוש ובנו רבי אלעזר מתוך שהיו קבורים במערה בעמידה "במערות צורים שעמדת" בלי לזוז במשך רוב שעות היום כשלמדו תורה, ככה במשך 13 שנה עד שגופם היה מלא יבלות ופצעים - וכל אכילתם היה רק חרובים כל יום משך 13 שנה בלי לגוון, למרות שזה מאכל בהמות, בכל זה דווקא מתוך לחץ ופחד מוות מהרומאים שחיפשו להורגו, ומתוך כקבורה שכזו, הפכו רשב"י ובנו מצב זה כמקפצה הכי גדולה להגיע להישגים שאף אחד לא השיג, "סוד תורה כציצים ופרחים".

כי דווקא שם מתוך התמדתם בתורה במסירות נפש עצומה כביכול מתוך כפיה עצומה ונוראה, התגלה להם סודות התורה, כי דווקא מתוך כפיה זו זכו ונדבקו להקב"ה באהבה עזה אין סופית, כי כך הם מחקו את הגשמיות עד לשימוש מינימום שבמינימום של גשמיות, ונהיו כמעט כל מהותם רק רוחניות, והיות והיו במערה 13 שנה לכן זה נחשב "שדה תפוחים", ואילו במתן תורה היה זמן קצר, לכן שם זה "תחת התפוח", לשון יחיד.

ואולי זה גם הכוונה לכתוב בשיר השירים פרק ב' פסוק ג': "כתפוח בעצי היער כן דודי", שעם ישראל משתבח בהקב"ה שכפה עליהם הר כגיגית, כי הכפיה הזאת מתוקה לעם ישראל, כמו התפוח המתוק שגם הוא נותן צל כי הוא חלק מעצי היער, אבל זה צל עם ריח מתוק "וְרִיחַ אֶפְדָּן תַּתְּפוּחִים", כך גם יש הרבה כפיות בעולם, אבל הכפה עליהם הר כגיגית מתוק הוא כתפוח לעם ישראל.

ואכן ראיתי בגאון שגם מתייחס לצל של עץ תפוחים לעומת צל של עצים אחרים אבל בדרך שונה, ומ"מ גם הגאון מקשר זאת למתן תורה בדרכו, (כמו כן הגאון מבאר "ריח אפך כתפוחים" שאפך זה לשון תוקף - תוקף הדינים, וא"כ כדרכנו שהכפה עליהם הר כגיגית זה היה כביכול החרון אף, אבל לדברי הגאון כתפוחים הכוונה שזה השפיע עמקות והבנה מושלמת בתורה עיי"ש).

וטהר לבנו יתרו

דהיינו תנ"ך = תורה נביאים וכתובים, ובין בתורה שבע"פ, שזה מדרשות וברייתות ומשנה, ואילו הגמרא הוא כולל הכל, והיא השביעית והרביעית לכן אמר "תפוחי".

ומכל מקום, עם ישראל שוב קיבלו עליהם את התורה מאהבה בסוף חיי יהושע ובאהבה ושמחה בימי מרדכי ע"פ הגמרא שבת פח', כי במרוצת הדורות אכן האהבה התקררה ונשאר יותר אימת העונש, ולכן היו צריכים לחזק מחדש את קבלת התורה מאהבה.

ובעצם גם בימי אחשוורוש היה אימה עצומה כי המן ביקש להשמיד את כל עם ישראל, ומתוך פחד זה הם התחזקו וחזרו בתשובה בבחינת "ופרעה הקריב" שמתוך הפחד עם ישראל חזרו והתקרבו להקב"ה ע"פ מדרש שמות רבה כא'.

בכל זאת עם ישראל כשסר מהם מר המוות עשו "ונהפוך הוא" שהפכו את ההתחזקות מתוך אימה, לחלק בלתי נפרד לקבלה בהתחדשות של התורה מתוך אהבה ודבקות בהקב"ה, ומתוך שמחה שהקב"ה אוהב את עם ישראל ושומר עליהם בכל דרך גם דרך המן, שלא יתנתקו מאהבת ה' ומעבודת הבורא יתברך,

ומתוך כך עם ישראל הפכו את האימה מהמן וההתחזקות מיראת העונש, לקבלה מתוך אהבה ומתוך שמחה עצומה.

יהי רצון שתורת רשב"י והתורה בכללותה תהיה מגן לנו ותאיר עינינו תמיד, ונזכה לאהבת ה' תמיד בכל מצב ובכל זמן נתמיד באהבת ה' ובלמוד תורתו הקדושה, ושנזכה גם אנו הקטנים והשפלים ללקוט בו מרחקים ולעשות ציצים ופרחים לתורה הקדושה, כי זה מתנת הבורא לנו באהבתו העצומה לנו, וברצונו לשמחנו בלימוד תורתו הקדושה, ועל ידי שמחת החידושים הקב"ה יעזרני להתקדש ולבטל ממני הנאות גשמיות מיותרות וכל שכן הנאות אסורות, ולהתקדש ברוחניות בצימאון ובתשוקה עצומה, וכך אזכה להידבק בהקב"ה בחבלי אהבה עזים ומתוקים אמן ואמן.

שרי עשרות

וגם מחשבון מחצית השקל שכל שקל נספר במדויק והלך למטרה כתובה ומדויקת, מוכח שאכן מספרי התורה הם מדויקים ממש.

ויתכן שהסיבה לכך היא, שהקב"ה רצה שיהיה רב לכל יהודי, והקבוצה הקטנה ביותר היא שרי עשרות, ואם היה למשל שבת עם בודדים פחות מ10 אזי לאותם בודדים לא היה להם רב בשרי עשרות!!!

וזוה ללמדנו עד כמה חשוב הדבר שלכל יהודי ויהודי יהיה רב, כפי שכתוב במשנה בפרק א' באבות "עשה לך רב", שתלמד מהקב"ה שדאג לך אישית, וכביכול הקב"ה עשה לך רב, אז קדימה גם אתה עשה לך רב והנצל מכל ספק.

פרחה נשמתם – האם הגויים שמעו את קול ה'?

ואולי עדיין אין מכאן ראיה מוחלטת שהגויים שמעו את קול ה', אלא כאן מוכח שהיה שקט בכל העולם, ואולי למרות השקט שבעולם רק עם ישראל שמעו את קול ה', אבל מכך שסיים המדרש "כדי שידעו הבריות שאין חוץ ממנו – ואמר "אנכי", משמע שכל הבריות שבעולם שמעו את קול ה' כאשר אנכי ה', כך כל הבריות ידעו שאין עוד מלבדו.

כמו כן מוכח כן מדברי רבי יוחנן שבת פח', שמבאר ר' יוחנן, כוונת הפסוק: (תהלים סח, יב) "ה' יתן אומר, המבשרות צבא רב", שכל דיבור שיצא מפי הגבורה נחלק לשבעים לשונות, ובפשטות הכוונה שכל אומה ואומה תבין את דברי ה' כששמעו את קול ה'.

אומנם גם את זה את לדחות שהרי משה רבינו בפרשת דברים כתוב שביאר לעם ישראל את התורה באר היטב,

אבל אם יעשו מירוץ שמלבד הפרס הגדול, אי אפשר להתייאש כי כלבים גדולים עזי נפש קורעים לגזרים את כל הנכשלים, במקרה כזה הרוב המוחץ אכן יגלה כוחות עילאיים ויצליח לסיים את המטרה עד תומה, כי פשוט אי אפשר לסגת ואי אפשר להתייאש!! כי הפחד דוחף אותו שאין דרך להתייאש!!!

וכך ברא עולם את עולמו שיהיה פחד מהעונש על אי קיום המצוות כך אכן יהיו הרבה יותר יהודים שיצליחו להגיע למילוי תפקידם בעולם הזה, ויזכו לטוב נצחי אין סופי אמן ואמן.

ואולי גם במשלי בפרק כה' שנכתב בו "תפוחי זהב במשכיות כסף דבר דבר על אפניו" אפשר לפרש שתפוחי זהב במשכיות כסף, הכוונה שמכוח מתן תורה בכפיה מלבד הנתונה מתוך הנעשה ונשמע, זכו ישראל לקבל תורה שבכתב ותורה שבעל פה, שזה המשל זהב במשכיות כסף.

ודומה למה שכתב שם הגאון, המשיל דרך "הפשט" בלימוד התורה לכסף, "ודרך הסוד" לזהב, כי הכסף נצרך לכל להוצאה, אבל הזהב אינו נצרך רק לדבר יקר והיינו לעשירים, כן הפשוט הוא נצרך לכל אבל הסוד אינו רק לגדולים, והביא עוד הסבר, שלשון "תפוחי" מורה, שבתפוח יש 3 גוונים, כך יש בתורה, בתורה שבכתב יש 3

רבים תמהו איך כל המספרים במנייני עם ישראל היו מספר שלם של עשרות.

וזוה בפשטות מספר אכן מדויק, וכפי שמצאנו בחשבון בכורי ישראל שפדו עצמם מול הלוויים שהיה עודף של בודדים, וכ"כ מהגילאים של חיי האדם הכתובים בתורה, ומשמע מכך שתמיד בתורה כשיש מספר שנגמר בעשיריות זה אכן מספר מדויק.

כתוב במדרש רבה כט' ט' כשנגלה הקב"ה ליתן תורה לישראל שמעו קולות ומתו, שנאמר (שה"ש) "נפשי יצאה בדברו" אם ישראל כך עובדי כוכבים על אחת כמה וכמה.

ואם כן קשה מדוע רק היהודים מתו ואילו לא מצאנו שמתו כל הגויים בעת מתן תורה?

ואכן כל העולם כולו שמע את קול ה' בדברו אל בני ישראל, כפי שכתוב במדרש שם בסוף המאמר, במעשה של אליהו עם נביאי הבעל בהר הכרמל, שהקב"ה הדמים כל העולם, והשתיק העליונים והתחתונים, והיה העולם תוהו ובוהו כאלו לא היה בריה בעולם, שנאמר (שם) "אין קול ואין עונה ואין קשב", שאם ידבר הם אומרים הבעל עננו, על אחת כמה וכמה כשדבר הקב"ה על הר סיני השתיק כל העולם כדי שידעו הבריות שאין חוץ ממנו, ואמר "אנכי ה' אלקיך".

וטהר לבנו - יתרו

והנה מצאתי במדרש כאן את א' שתמה מדוע כתוב "השמע עם קול אלוקים" בלשון רבים? ומתוך המדרש שאילו היה כתוב "קול ה' בכוחו" לא היה העולם יכול לעמוד, אלא "קול ה' בכוח", דהיינו בכוח של כל אחד ואחד, הבחורים לפי כוחם והזקנים לפי כוחם והקטנים לפי כוחם.

אמר הקב"ה לישראל לא בשביל ששמעתם קולות הרבה תהיו סבורים שמא אלוהות הרבה יש בשמים, אלא תהיו יודעים שאני הוא ה' אלקיך שנא': "אנכי ה' אלקיך".

ולכאורה מה צורך להתאים קול לכל אחד ואחד הרי ממילא הם מתו מקול ה', כדברי רבי יהושע בן לוי בגמרא שבת שם שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא יצתה נשמתו של ישראל שנאמר "נפשי יצאה בדברו" ומקשה הגמרא מאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתו א"כ דיבור שני היאך קיבלו? ומתרצת הגמרא שהקב"ה הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם.

וא"כ קשה הרי עם ישראל מתו מדיבור ראשון וגם מדיבור שני של ה', א"כ מה צורך להתאים את הקול לפי כוח האדם הצעיר והזקן הרי ממילא הם מתו?!

אלא יתכן, שלמרות שהם מתו מכל דיברה שיצאה מפי הקב"ה, בכל זאת הם הצליחו לשמוע דיברה שלימה של הקב"ה כי הקב"ה התאימה לכל אדם לפי כוחו, ולולי זה הם היו מתים במילה אנכי ולא היו שומעים את כל הדיברה.

ואכן תוך כדי אותו דיברה של הקב"ה הם חיו אבל עדיין העוצמה הייתה בהם כפי שכתוב בגמרא שם אמר רבי יהושע בן לוי: כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא חזרו ישראל לאחוריהן שנים עשר מיל והיו מלאכי השרת מדדין אותן – מחזירים אותם.

ואם כן גם כלפי אומות העולם אם הם היו שומעים את קול ה' בעוצמה שיהודי שמע – אפילו יהודי זקן, בלי ספק שאם היהודים מתו כ"ש שהגויים ימותו, אבל היות ושווה לקב"ה להחיות מחדש את היהודים לכן היהודים שמעו את קול ה' בעוצמה שמצד אחד הצליחו לשמוע דיברה שלימה אבל מצד שני הם מתו בסוף הדיברה, אבל הגויים אם הם היו מתים לא היה שווה להקב"ה להחיות אותם, לכן הקב"ה השמיע להם בקול ובעוצמה חלשה יותר בכדי שלא ימותו מקול ה'.

וזה מסביר גם איך כל מחנה סנחריב מת ממתיקות שירת המלאכים מלבד נבוכדנצר ועוד כמה בודדים, שאכן ראו מלאכים אבל כנראה הם שמעו בעוצמה חלשה את שירת המלאכים, כי רצון ה' היה שהם יחיו ולא ימותו, אז כנראה שמעו בעוצמה חלשה יותר או שקיבלו כוחות מיוחדים.

מדוע המלכים אמרו שירה כששמעו קול ה' במתן תורה, ומצד שני פחדו ממבול - המשך

ונעצם זה כביכול מגביל לדברי רבי יהושע בן לוי בגמרא שבת שם על הפסוק "לחיינו כערוגת הבושם", שכל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נתמלא כל העולם כולו בשמים, דהיינו שקול ה' היה מתוק ונעים באופן רוחני יפה ומדחים – זיו השכינה, שזה עניין יופי ומתיקות כביכול,

ולכן הגויים אמרו שירה כי הקב"ה התקרב אליהם באהבה והם הרגישו בזיו השכינה, ומכוח ההתקרבות לה' אוטומטי הם אמרו שירה.

ופירש רש"י שבשבעים לשון מסר לעם ישראל את התורה, ושם ביארנו שה 70 לשון מקביל למושג 70 פנים לתורה, שיתכן שעל כל לשון יש כיוון חשיבה שונה בתורה, לכן כשנצטוו לעזוב את הר סיני ולעבור לארצות אחרות ממילא עליהם לקבל עוד צורות ופנים של לימוד תורה.

כי אחרי פטירת אהרן התרפאה לשונו של משה, כי בתחילת נבואת משה כשאמר שהוא כבוד לשון ומגמגם ענה לו בורא עולם שאהרן ידבר במקומו, ולכן כשאהרן נפטר ממילא ההסדר הקודם נעצר ועל כן משה התרפא והתחיל לדבר מכוחו.

ועד עכשיו כביכול דיבורו של ה' יצא מתוך פיו באופן מושלם שהוא כבר משתמע לע' פנים, אבל עכשיו שמשה דיבר מעצמו, היה לו צורך לבאר את התורה בע' פנים, ולהכין את עם ישראל לכל מקומות גלותם, בכל ע' לשון בכל ע' אומות.

ואכן משה מלבד שביאר ב70 לשון הוא גם הסביר לישראל גם בלי שידעו את ה 70 לשון, ולכן כתוב הואיל כי יותר קשה לפרש את הע' פנים בלשון הקודש כאשר בעיקרון כל פנים בנוי ללשון אחרת ומדינה אחרת, אבל משה רצה להעביר לישראל בשלימות כנתינת ה', לכן התאמץ בעניין.

וזאת מלבד שכתב את התורה ב70 לשון על האבנים. ועיין שפת אמת סוף פרשת נח שבכל 70 לשון יש ניצוץ קודש של לשון הקודש.

ולפי זה אין ראייה שכל האומות שמעו את דיבור ה' בע' לשון בעת מתן תורה אלא זה שימש כע' פנים לתורה עבור עם ישראל.

אבל ברש"י בגמרא בשבת שם מפורש שצבא רב ששמעו אומר ה' הכוונה ש"כל האומות" שמעו את קול ה', ולכן קול ה' היה בע' לשון כדי שכל אומה ואומה תבין, ולא תטען אילו היה מדבר עמנו ה' גם אנו היינו עבדי ה' כמו בני ישראל, וכפי שמובא במדרש כאן אות ד' כלפי עם ישראל ששמעו קול ה' למרות שמתו מכך בכדי שלא יטענו אילו שמענו קול ה' לא היינו עובדים ע"ז.

ואם אכן מוכח שכל הגויים שמעו את קול ה' במתן תורה, אם כן איך זה שהם לא מתו, וכפי ששאלנו בתחילת המאמר ע"פ דברי המדרש?

ואכן מפורש בגמרא זבחים קט"ז ר"א המודעי אומר שיתרו שמע את מתן תורה ולכן בא, כי כשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, וכל [מלכי] עובדי כוכבים אחזתו רעדה בהיכליהם ואמרו שירה, שנאמר "ובהיכלו כולו אומר כבוד", הרי שמפורש מצד אחד שכל העולם שמע את קול ה' במתן תורה, ומצד שני מפורש שהגויים לא מתו אלא רעדו ואמרו שירה.

פלא עצום יש לתמוה, כי אם הגויים רעדו מקול ה' כמובא בגמרא הנ"ל למה א"כ הם אמרו שירה?

ומצאתי במכילתא דרבי ישמעאל, מסכתא דבחודש, יתרו פרשה ה', שכשעמד הקב"ה ואמר "אנוכי ה' אלוקיך", הארץ חלה (רועדת או רועשת), שנאמר (שופטים ה, ד) "ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה", ואומר שם (שופטים ה, ה) "הרים נזלו מפני ה'", ואומר (תהלים כט, ד) "קול ה' בכח קול ה' בהדר", עד "ובהיכלו כולו אומר כבוד", עד שנתמלאו בתייהם מזיו השכינה.

וטהר לבנו יתרו

תשובת האומות שסירבו, ואז עם ישראל למרות שלא הבינו אמרו נעשה ונשמע, ואז חזר ופירט להם, ויתכן שבקול הראשון הכולל היות ועם ישראל לא הבינו אולי לכן מזה עם ישראל לא מתו, ואולי הקב"ה עשה שמלכי הגויים כן יבינו ובכל זאת יסרבו לקבל את התורה.

וכאמור ברגע שמלכי הגויים שמעו את הדברות שזה הגיע אליהם כביכול באהבה גדולה ככתוב **"וזרח"** וכאמור הגמרא שהיה מתוק וכמו בשמים טובים, וכאמור המכילתא שנתמלאו בתייהם מזיו השכינה, מיד פתחו הגויים בשירה מחמת התקרבות ה' אליהם, וזה עצמו נחשב שה' הציע להם לקבל את התורה, כי בעשרת הדברות כלול כל התורה.

אבל הגויים כשגילו שהתורה מקשה את החיים באיסור גניבה ורציחה, הם ויתרו ודחו את התורה ואת קרבת ה' אליהם. **ותכף** נכנס להם פחד שאולי כל הקולות והברקים והלפידים והעשן וההרים שהזיעו רעדו ונמסו וכו' זה להעניש אותם – הגויים כשיסרבו לקבל את התורה.

אבל, כנראה בנס מעל הטבע, הקב"ה זימן בבת אחת את כולם לבלעם הרשע, למרות המרחקים העצומים והנסיעה הרחוקה בימים ההם, וכדברי המכילתא: **"באותה שעה נתכנסו כל מלכי אומות העולם אצל בלעם הרשע"**.

וזאת עשה ה' בכדי שיגיעו למסקנה שכל הקולות זה לא בכדי להעניש, אלא **"ה' עוז לעמו יתן"**, שה' נתן תורה שהיא העוצמה שקדמה לעולם וה' נתנה לעם ישראל שרק הם היחידים מכל האומות היחידים שבתרו בה' ובתורתו.

ושכל הגויים ידעו שאמללי שהיהודים הסכימו לקבל את התורה היה העולם חוזר לתוהו ובוהו, ושכל הגויים יזכרו שעל ידי לימוד התורה של עם ישראל, יש שלום בעולם, העולם מתקיים ולא חוזר לתוהו ובוהו, ושלא יבטלו את עם ישראל מלימוד התורה אלא יניחו לעם ישראל ללמוד תורה תמיד, ואכן כל הגויים אמרו: **"ה' יברך את עמו בשלום"**, וכפי שמסיים הפסוק בהמשך **"אף חובב עמים כל קדושך בידך"**, וכפי **הגמרא ב"ב** שלומדים התורה יהיו פטורים ממס הגויים למרות שהם בגלות העמים.

ללמדנו שערך התורה חשוב הוא מאוד והוא קיום העולם, ואם הקב"ה עשה ניסים ונפלאות לגויים בכדי שיבינו שלימוד התורה של עם ישראל מציל את העולם, כל שכן שעם ישראל כולו יבינו את עוצמת התורה וערכה העצום ולא יציקו בגזירות על לימודי מקצועות חולין, אלא יניחו ללומדי התורה ללמוד רק תורה, ודי בכך שחלק גדול מעם ישראל לא לומד תורה רק לומד לימודי חולין וחיי שעה, ונזכור ש"עץ חיים היא למחזיקים בה, ותומכיה מאושר", ובזכות התורה ותומכיה נזכה ל"השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם" בקרוב ממש אמנן.

יתרו נשלח לפני מתן תורה בכדי שלא יהיה זר במתן תורה ומה עם בני משה?

וע"פ המדרש זה מתורץ, שהרי אם יתרו לא מסכים להתגייר אזי עדיין בנו גרשון שייך לו כפי התנאי שהראשון יהיה לעבודה זרה, וכפי שהרחבתי בהסבר העניין בתחילת העלון, וברוך ה' שיהודי יקר אמר לי בעת ההמתנה לחיסון השני שזה דומה מאוד למהלך שכתב החידושי הרי"ם זצ"ל.

ואם בנו לא יחשב כיהודי בגלל יתרו הרי שבנו נחשב כזר, ורק לדעת המדרש הקודמת שיתרו טרח ובא למדבר עם בני משה והשאירם מדעתו אצל משה, זה מעשה גדול בידיים שמוכיח שיתרו ויתר לגמרי על תנאו, ובעצם גם יתרו היה מוכן להתגייר כפי שהתפעל ואמר **"כי גדול ה' מכל האלוהים"**, רק שביקש להתגייר יחד עם בניו ומשפחתו וכאמור.

ולמרות שיש להקשות שעל משה רבינו היה הצורך לפחות לקחת את בנו השני אליעזר שהוא היה שייך למשה ע"פ תנאי יתרו, אלא יתכן שמשה הסכים שאליעזר יפסיד את מעמד מתן תורה בכדי שיתרו יביא את שני בניו ברצון ובשלימות שיהיו שניהם יהודים כשרים.

אבל יתכן וטמון בזה הרבה יותר, שבעצם כמובא בתרגום יונתן דברים לג' בפסוק **"ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אשדת למו"**.

שה' מסיני נתגלה לתת תורה לעם ישראל. וזרח זיו יקר שכינתו מגבלא לתת אותה לבני עשו ולא קיבלו אותה, ובתרגום ירושלמי כתוב **"וכיון שמצאו שכתוב בה"** לא תהיו רוצחים **"לכן לא קיבלו אותה"**, וכן אצל בני ישמעאל **שמצאו שכתוב בתורה** "לא תגנוב" לכן לא קיבלוה.

וממשיכים התרגומים **"וחזר"** ונתגלה על הר סיני, ועמו רבבות מלאכים קדושים ואמרו בני ישראל **"כל אשר דיבר דבר ה' נעשה ונשמע"**, ופשט ימינו מתוך שלהבת אש ונתן תורה לעמו.

ומשמע מהמדרש שהקב"ה היה בהר סיני לתת תורה לעם ישראל, ובאמצע כביכול הלך וגילה אור שכינתו על האומות, והם התבוננו בתורה ומצאו שיש בה איסור שהם לא מסוגלים או לא רוצים לקיימו כמו לא תרצח וכו', לכן הם סירבו לקבלה, ואז שוב חזר הקב"ה להר סיני והיות ועם ישראל אמרו נעשה ונשמע לכן זכו לקבל את התורה ביד ימין, שבעצם זה מקביל למה שכתוב שה' מסר למשה את לוחות הברית ביד ימין.

והנה ידוע דברי רש"י שבעשרת הדברות כלול כל תרי"ג מצוות רש"י שמות כ"ד י"ב ושיר השירים ה' טז', ולפי זה יתכן שהגויים שמעו את קול הקולות הברקים והעשן וההרים שנעו וזעו ונמסו לקראת מתן תורה, ואחרי זה היה שקט מוחלט בכל העולם, ואז כל העולם שמע את קול ה' כשאמר את הדברות, שהרי לא רק 2 הדברות אמרם ה' אלא את כולן והראיה **ששמור וזכור בדיבור אחד נאמרו והשמיענו קל המיוחד**, וכמ"כ רש"י על הפסוק **"ויזכור אלקים את כל הדברים האלה לאמר"** כתב ע"פ המדרש **"שאמר הקב"ה עשרת הדברות בדיבור אחד"**, מה שאי אפשר לאדם לומר כן, **אלא וחזר הקב"ה ופירט להם אנכי ולא יהיה לך"**.

ואולי בין עשרת הדברות בדיבור אחד שעם ישראל לא הבינו ובין החזר ופירט להם, אז הקב"ה כביכול פנה לקבל

ללמדנו שערך התורה חשוב הוא מאוד והוא קיום העולם, ואם הקב"ה עשה ניסים ונפלאות לגויים בכדי שיבינו שלימוד התורה של עם ישראל מציל את העולם, כל שכן שעם ישראל כולו יבינו את עוצמת התורה וערכה העצום ולא יציקו בגזירות על לימודי מקצועות חולין, אלא יניחו ללומדי התורה ללמוד רק תורה, ודי בכך שחלק גדול מעם ישראל לא לומד תורה רק לומד לימודי חולין וחיי שעה, ונזכור ש"עץ חיים היא למחזיקים בה, ותומכיה מאושר", ובזכות התורה ותומכיה נזכה ל"השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם" בקרוב ממש אמנן.

כתוב במדרש רבה כט ה' השמעתי לעובדי כוכבים שנאמר (בשירת הים) **"שמעו עמים ירגזון"** ואין בכם זר שנאמר (שם יח) **"וישלח משה את חותנו"**, מיד בחדש השלישי וכו' מתן תורה.

אבל בניו של משה שבאו עם יתרו אינם זרים כי עצם זה שהביאם והניחם זה מלמד שויתר על דרישתו שכן אחד לעבודה זרה, ומכל מקום יתרו עדיין נחשב זר כי בכל זאת הוא עצמו עדיין לא התגייר, וכל כך למה? ובפרט שהפסיד בגלל זה את מעמד מתן תורה המיוחד, **אבל** אם נפרש שהלך לגייר את בניו יתכן שנמנע מלהתגייר בעצמו בכדי לעודד את בניו ומשפחתו להתגייר יחד עמו, ועדיין צ"ע.

ולפי מדרש זה יש לתרץ נפלא מה שקשה לדעה בגמרא שיתרו בא עם בני משה אחר מתן תורה, שאם כן מדוע משה רבינו לא טרח להביא את בניו שיהיו נוכחים במתן תורה? **ושאלה נפלאה זו שאלני החברותא היקר במנחת חינוך הרב אלדר נתנזון שליט"א וישר כוח עצום לו.**